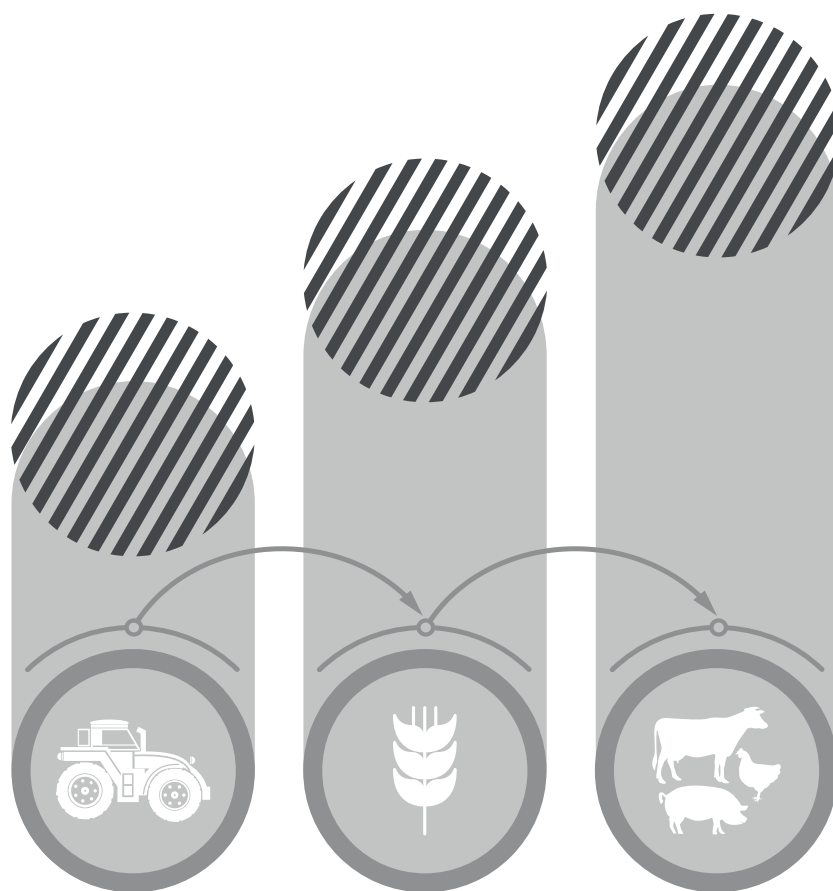

Rolnictwo w województwie wielkopolskim w 2018 r.

Agriculture in Wielkopolskie Voivodship in 2018

Rolnictwo w województwie wielkopolskim w 2018 r.

Agriculture in Wielkopolskie Voivodship in 2018

Opracowanie merytoryczne, graficzne i redakcyjne

Content-related works, graphics and editorial works

Urząd Statystyczny w Poznaniu, Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych – Dział Opracowań Zbiorczych
Statistics Office in Poznań, Wielkopolski Regional Research Centre – Division of Aggregate Studies

pod kierunkiem

supervised by

Ewy Kowalki

Autor

Author

Urszula Kędzior

Prace redakcyjne

Editorial work

Agnieszka Bieniek, Emilia Bogacka, Ewa Filipczuk, Ewelina Żelobowska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Krzysztof Wołowicz

Okładka

Cover

Leszek Siwka

Tłumaczenie (przedmowa, synteza)

Translation (preface, executive summary)

Grzegorz Grygiel

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<http://poznan.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

Publikacja „Rolnictwo w województwie wielkopolskim” jest opracowaniem przygotowywanym w cyklu dwuletnim. Dotąd wydawana była w serii „Informacje i opracowania statystyczne”. Jej tegoroczna edycja po raz pierwszy ukazuje się w serii wydawniczej „Analizy statystyczne”.

W celu zobrazowania przemian i tendencji w rolnictwie dane za opisywany rok 2018 zestawiono z analogicznymi wielkościami z roku poprzedniego, niektóre informacje prezentując na tle lat 2010–2016. Przyjęta w opracowaniu terminologia, zastosowane klasyfikacje i grupowania danych umożliwiają ich wykorzystanie do porównań z wynikami ogólnokrajowymi oraz z innymi województwami.

Podstawowe informacje zamieszczone w opracowaniu prezentowane są w oparciu o zbiorcze wyniki sprawozdawczości, badania reprezentacyjne, spisy rolne oraz szacunki i oceny rzeczoznawców. Ponadto wykorzystano miesięczne notowania cen na targowiskach, prowadzone przez stałych ankietatorów GUS.

W publikacji zawarto obszerny zestaw informacji statystycznych dotyczących rolnictwa w zakresie: użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych, wyników produkcji roślinnej i zwierzęcej, poziomu skupu, cen na rynku rolnym oraz czynników wpływających na wielkość produkcji.

W części analitycznej, podzielonej na działy tematyczne, zawarto omówienie podstawowych procesów zachodzących w rolnictwie, które zostało wzbogacone prezentacją graficzną wybranych zjawisk.

Przekazując Państwu publikację „Rolnictwo w województwie wielkopolskim w 2018 r.”, mam nadzieję, że zawarte w niej informacje okażą się pomocne przy ocenie aktualnego stanu rolnictwa w województwie wielkopolskim i zainspirują do dalszej analizy tej problematyki. Będziemy zobowiązani za wszelkie sugestie dotyczące tematyki i struktury opracowania, co pozwoli na lepsze dostosowanie kolejnych edycji do potrzeb odbiorców.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Poznaniu

Jacek Kowalewski

Preface

The volume entitled „” is a statistical overview prepared every two years. So far, it has been published as part of the series “Information and statistical elaborations”. The current edition is the first one to appear the series “Statistical analyses”.

In order to illustrate changes and trends in agriculture, data for 2018 are compared with analogical quantities for the previous year, in some cases supplemented by additional information about their development over the period of 2010–2016. The terminology, classifications and categories of data enable comparisons with national statistics and with other voivodships.

Basic information included in the volume is based on aggregated data collected through statistical reporting, sample surveys, agricultural censuses and estimates and evaluations made by experts. Some statistics are produced from monthly commodity price monitoring of agricultural products conducted by regular interviewers.

The publication contains a wide range of statistical information about agriculture, including land use in agricultural holdings, crop and livestock production, supplies to purchasing centres, prices in the agricultural market and factors affecting the agricultural output.

The analytical part, divided into thematic sections, contains a commentary on basic processes taking place in agriculture, which is enhanced by charts illustrating selected phenomena.

I hope that the information presented in the publication „Agriculture in Wielkopolskie Voivodship in 2018” will prove useful in assessing the current state of agriculture in the voivodship and will encourage readers to keep exploring this topic. Any comments and suggestions concerning the thematic scope and structure of the publication will be greatly appreciated and will help us improve future editions to meet the needs of our readers.

Director
of the Statistical Office
in Poznań

Jacek Kowalewski

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	10
Symbols	
Ważniejsze skróty	10
Main abbreviations	
Synteza	12
Executive summary	14
Rozdział 1. Produkcja roślinna	16
Chapter 1. Crop production	
1.1. Użytkowanie gruntów	16
1.1. Land use	
1.2. Gospodarstwa rolne	19
1.2. Agricultural holdings	
1.3. Warunki agrometeorologiczne	20
1.3. Agrometeorological conditions	
1.4. Środki produkcji w rolnictwie	21
1.4. Means of production in agriculture	
1.5. Powierzchnia zasiewów	24
1.5. Sown area	
1.6. Zboża	25
1.6. Cereals	
1.7. Strączkowe jadalne	29
1.7. Edible pulses	
1.8. Ziemniaki	29
1.8. Potatoes	
1.9. Przemysłowe	31
1.9. Industrial	
1.10. Pastewne	34
1.10. Feed	
1.11. Warzywa gruntowe	35
1.11. Ground vegetables	
1.12. Owoce	36
1.12. Fruit	
Rozdział 2. Produkcja zwierzęca	40
Chapter 2. Animal production	
2.1. Bydło	40
2.1. Cattle	
2.2. Owce	43
2.2. Sheep	
2.3. Trzoda chlewna	44
2.3. Pigs	
2.4. Drób	47
2.4. Poultry	
2.5. Produkcja ważniejszych produktów zwierzęcych	48
2.5. Production of major animal product	

	Str. Page
Rozdział 3. Skup produktów rolnych	52
Chapter 3. Procurement of agricultural products	
3.1. Skup produktów roślinnych	52
3.1. Procurement of crop products	
3.2. Skup produktów zwierzęcych	54
3.2. Procurement of animal products	
Rozdział 4. Ceny w rolnictwie	56
Chapter 4. Prices in agriculture	
4.1. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach	56
4.1. Prices agricultural products in procurement and marketplaces	
4.2. Ceny gruntów ornych w obrocie prywatnym	58
4.2. Prices of arable land in private turnover	
Rozdział 5. Globalna, końcowa i towarowa produkcja rolnicza	59
Chapter 5. Gross, final and market agricultural output	
5.1. Globalna produkcja rolnicza	59
5.1. Gross agricultural output	
5.2. Końcowa produkcja rolnicza	60
5.2. Final agricultural output	
5.3. Towarowa produkcja rolnicza	60
5.3. Market agricultural output	
Uwagi ogólne	61
General notes	63

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w województwie wielkopolskim	19
Table 1. Land use in agricultural holdings in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 2. Opady atmosferyczne w województwie wielkopolskim w 2018 r. w odniesieniu do normy opadowej z okresu 1971–2000	21
Table 2. Precipitation in Wielkopolskie Voivodship in 2018 with reference to the rainfall standard of 1971–2000	
Tablica 3. Zużycie nawozów naturalnych i powierzchnia nawożona nawozami naturalnymi w roku gospodarczym 2017/2018 w województwie wielkopolskim	23
Table 3. Consumption of natural fertilizers and area fertilized with natural fertilizers in farming year 2017/2018 in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 4. Zabiegi środkami ochrony roślin przeprowadzone w roku gospodarczym 2017/2018 w województwie wielkopolskim	24
Table 4. Treatments with plant protection products conducted on farms in farming year 2017/2018 in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 5. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory zbóż w województwie wielkopolskim	26
Table 5. Sown area, yields and production of cereals in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 6. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory strączkowych jadalnych w województwie wielkopolskim	29
Table 6. Sown area, yields and production of edible pulses in Wielkopolskie Voivodship	

	Str. Page
Tablica 7. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory ziemniaków (bez ogrodów przydomowych) w województwie wielkopolskim	29
Table 7. Area, yields and production of potatoes (without home gardens) in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 8. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory rzepaku i rzepiku w województwie wielkopolskim	31
Table 8. Sown area, yields and production of rape and turnip rape in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 9. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory buraków cukrowych w województwie wielkopolskim	32
Table 9. Sown area, yields and production of sugar beets in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 10. Powierzchnia paszowa w województwie wielkopolskim w 2018 r.	34
Table 10. Feed area in Wielkopolskie Voivodship in 2018	
Tablica 11. Zbiory warzyw gruntowych na 1 mieszkańca w województwie wielkopolskim	35
Table 11. Production of ground vegetables per capita in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 12. Zbiory owoców z drzew na 1 mieszkańca w województwie wielkopolskim	37
Table 12. Production of tree fruit in kg per capita in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 13. Zbiory owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych na 1 mieszkańca w województwie wielkopolskim	39
Table 13. Production of fruit bushes in orchards and berry fruit in kg per capita in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 14. Pogłowie bydła w województwie wielkopolskim	40
Table 14. Cattle livestock in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 15. Pogłowie owiec w województwie wielkopolskim	43
Table 15. Sheep livestock in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 16. Pogłowie trzody chlewnej w województwie wielkopolskim	44
Table 16. Pig livestock in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 17. Pogłowie drobiu w województwie wielkopolskim	47
Table 17. Poultry livestock in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 18. Produkcja żywca rzeźnego w województwie wielkopolskim	49
Table 18. Production of animals for slaughter in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 19. Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów w województwie wielkopolskim	50
Table 19. Production of meat, fats and pluck in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 20. Produkcja mleka krowiego, jaj kurzych i wełny owczej w województwie wielkopolskim	50
Table 20. Production of cows' milk, hen eggs and sheep wool in Wielkopolskie Voivodship	
Tablica 21. Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) w województwie wielkopolskim	52
Table 21. Procurement value of agricultural products (current prices) in Wielkopolskie Voivodship	

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w 2018 r.	16
Chart 1. Structure of land use in agricultural holdings in 2018	
Wykres 2. Struktura użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w 2018 r.	18
Chart 2. Structure of agricultural land in agricultural holdings in 2018 r.	
Wykres 3. Średnie miesięczne temperatury i średnie miesięczne sumy opadów w województwie wielkopolskim	20
Chart 3. Monthly average air temperatures and monthly average sums of atmospheric precipitation in Wielkopolskie Voivodship	

	Str. Page
Wykres 4. Zużycie nawozów mineralnych w województwie wielkopolskim	22
Chart 4. Consumption of mineral fertilizers in Wielkopolskie Voivodship	
Wykres 5. Struktura powierzchni zasiewów w 2018 r.	25
Chart 5. Structure of sown area in 2018	
Wykres 6. Struktura powierzchni uprawy zbóż w 2018 r.	26
Chart 6. Structure of cereals sown area in 2018	
Wykres 7. Powierzchnia zasiewów i plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie wielkopolskim	27
Chart 7. Sown area and yields of basic and mixed cereals in Wielkopolskie Voivodship	
Wykres 8. Powierzchnia uprawy i plony ziemniaków w województwie wielkopolskim	30
Chart 8. Area and yields of potatoes in Wielkopolskie Voivodship	
Wykres 9. Powierzchnia zasiewów i plony rzepaku i rzepiku w województwie wielkopolskim	31
Chart 9. Sown area and yields of rape and turning rape in Wielkopolskie Voivodship	
Wykres 10. Powierzchnia zasiewów i plony buraków cukrowych w województwie wielkopolskim	33
Chart 10. Sown area and yields of sugar beets in Wielkopolskie Voivodship	
Wykres 11. Struktura zbiorów warzyw gruntowych w 2018 r.	35
Chart 11. Structure of ground vegetables production in 2018	
Wykres 12. Struktura zbiorów owoców z drzew w sadach w 2018 r.	37
Chart 12. Structure of tree fruit production in orchards in 2018	
Wykres 13. Struktura zbiorów owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych w 2018 r.	38
Chart 13. Structure of fruit bushes in orchards and berry fruit production in 2018	
Wykres 14. Pogłowie bydła w województwie wielkopolskim	41
Chart 14. Cattle livestock in Wielkopolskie Voivodship	
Wykres 15. Struktura stada bydła według grup wiekowo-użytkowych w województwie wielkopolskim	41
Chart 15. Structure of cattle herd by age usage groups in Wielkopolskie Voivodship	
Wykres 16. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	42
Chart 16. Livestock density per 100 ha of agricultural land	
Wykres 17. Pogłowie owiec w województwie wielkopolskim	43
Chart 17. Sheep livestock in Wielkopolskie Voivodship	
Wykres 18. Struktura stada owiec według grup wiekowo-użytkowych w 2018 r.	44
Chart 18. Structure of sheep herd by age usage groups in 2018	
Wykres 19. Pogłowie trzody chlewnej w województwie wielkopolskim	45
Chart 19. Sheep livestock in Wielkopolskie Voivodship	
Wykres 20. Struktura stada trzody chlewnej według grup wiekowo-użytkowych w 2018 r.	45
Chart 20. Structure of pigs herd by age usage groups in 2018	
Wykres 21. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia	46
Chart 21. Procurement price of pigs for slaughter to marketplace price of rye and barley	
Wykres 22. Ceny skupu żywca wieprzowego	46
Chart 22. Procurement prices of pigs	
Wykres 23. Ceny wybranych produktów rolnych w skupie i na targowiskach	57
Chart 23. Prices of selected agricultural products in procurement and marketplaces	
Wykres 24. Struktura rolniczej produkcji globalnej	59
Chart 24. Structure of gross agricultural output	

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Plony zbóż ogółem według województw w 2018 r.	28
Map 1. Yields of total cereal by voivodships in 2018	
Mapa 2. Plony ziemniaków według województw w 2018 r.	30
Map 2. Yields of potatoes by voivodships in 2018	
Mapa 3. Plony rzepaku i rzepiku według województw w 2018 r.	32
Map 3. Yields of rape and turning rape by voivodships in 2018	
Mapa 4. Plony buraków cukrowych według województw w 2018 r.	33
Map 4. Yields of sugar beets by voivodships in 2018	
Mapa 5. Zbiory warzyw gruntowych według województw w 2018 r.	36
Map 5. Production of ground vegetables by voivodships in 2018	
Mapa 6. Zbiory owoców z drzew według województw w 2018 r.	38
Map 6. Production of tree fruit by voivodships in 2018	
Mapa 7. Zbiory owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych według województw w 2018 r.	39
Map 7. Production of fruit bushes in orchards and berry fruit by voivodships in 2018	
Mapa 8. Pogłowie bydła według województw w 2018 r.	42
Map 8. Cattle stocks by voivodships in 2018	
Mapa 9. Pogłowie trzody chlewnej według województw w 2018 r.	47
Map 9. Pig stocks by voivodships in 2018	
Mapa 10. Pogłowie kur według województw w 2018 r.	48
Map 10. Hens stocks by voivodships in 2018	
Mapa 11. Wartość skupu produktów roślinnych na 1 ha użytków rolnych według województw w 2018 r.	53
Map 11. Procurement value of crop products per 1 ha of agricultural land by voivodships in 2018	
Mapa 12. Wartość skupu produktów zwierzęcych na 1 ha użytków rolnych według województw w 2018 r.	54
Map 12. Procurement value of animal products per 1 ha of agricultural land by voivodships in 2018	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych data not available or not reliable
Znak (x)	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe not applicable
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures to represent the decimal point

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc
mln	milion
zł PLN	złoty Polish zloty
szt.	sztuka
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
kg	kilogram kilogram
dt	decytona deciton
t	tona tonne
mm	milimetr millimetre
ha	hektar hectare
m ³	metr sześcienny cubic metre
l	litr litre
hl	hektolitr hectolitre

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
°C	stopień Celjusza centigrade
r.	rok
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok cont.	dokończenie continued
tabl.	tablica table
np. e.g.	na przykład for example
poz.	pozycja
nr (Nr) No.	numer number
tj. i.e.	to jest that is
ust.	ustęp
Dz. U.	Dziennik Ustaw
z późn. zm.	z późniejszymi zmianami
GUS	Główny Urząd Statystyczny

Synteza

W czerwcu 2018 r. ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych w województwie wielkopolskim wyniosła 1878,2 tys. ha, z tego użytki rolne stanowiły 92,5%. W odniesieniu do 2017 r. odnotowano spadek powierzchni gospodarstw o 2,4%.

Powierzchnia użytków rolnych wynosiła 1737,6 tys. ha i była mniejsza niż w 2017 r. o 1,9%. Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej stanowiły 99,6% powierzchni użytków rolnych w województwie.

Według czerwcowego badania gospodarstw rolnych liczba gospodarstw posiadających użytki rolne wyniosła 124,5 tys., w tym 116,4 tys. wykazało zasiewy.

W roku gospodarczym 2017/2018 107,3 tys. gospodarstw rolnych z użytkami rolnymi (86,2% ogółu gospodarstw) stosowało nawozy mineralne. W 94,0 tys. gospodarstw wykorzystywano nawozy azotowe, w 6,7 tys. – fosforowe, w 16,0 tys. – potasowe, a w 75,8 tys. – wieloskładnikowe.

Wzrosło zużycie nawozów mineralnych i wapniowych. Na 1 ha użytków rolnych zużyto 170,4 kg nawozów mineralnych i 60,8 kg wapniowych.

Nawozami naturalnymi pola nawoziło 73,5 tys. gospodarstw rolnych (59,0% gospodarstw posiadających użytki rolne). Stosowanie obornika odnotowano w 69,5 tys. gospodarstw, nawożenie gnojowicą w 8,5 tys., a gnojówką w 8,3 tys.

Środki ochrony roślin na zboża stosowało 96,6 tys. gospodarstw (77,6% gospodarstw z użytkami rolnymi), na uprawy warzywne – 6,8 tys. gospodarstw (5,5%), na uprawy trwałe – 2,9 tys. gospodarstw (2,3%), a na pozostałe uprawy – 9,8 tys. gospodarstw (7,9%).

Pod zbiory w 2018 r. obsiano łącznie 1472,3 tys. ha, tj. o 0,8% mniej niż w 2017 r. Zasiewy stanowiły 84,7% powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej. Ograniczeniu uległa powierzchnia ziemniaków, roślin przemysłowych (oprócz buraków cukrowych) oraz upraw pastewnych.

Rok 2018 został sklasyfikowany jako anomalnie ciepły, okresami ekstremalnie ciepły, a pod względem opadowym jako suchy.

W porównaniu z 2017 r. odnotowano:

- obniżenie produkcji zbóż – o 24,6% – wskutek słabego plonowania, przy nieznacznym wzroście powierzchni uprawy;
- spadek produkcji ziemniaków – o 39,9% – wynikający z ograniczenia powierzchni uprawy i niskiego plonowania;
- mniejszy zbiór buraków cukrowych – o 18,6% – mimo wzrostu powierzchni uprawy;
- spadek produkcji roślin oleistych – o 26,2%;
- zmniejszenie zbioru zielonek z upraw polowych i pastwisk trwałych – o 20,8%;
- mniejszą produkcję siana łąkowego – o 35,1%;
- spadek produkcji warzyw gruntowych – o 18,3%;
- wzrost produkcji owoców z drzew w sadach – o 40,9% oraz z krzewów i plantacji jagodowych – o 1,3%;
- zwiększenie czerwcowych stanów bydła – o 1,9% i trzody chlewnej – o 0,4% oraz grudniowego stanu pogłowia drobiu – o 1,9%;

- wzrost produkcji żywca wołowego – o 3,3% i baraniego – o 5,3%, przy równoczesnym obniżeniu produkcji żywca wieprzowego – o 3,2%, cielęcego – o 60,0% i końskiego – o 44,2%;
- wzrost produkcji mleka – o 4,7% – będący następstwem poprawy wydajności mleka od 1 krowy;
- spadek skupu zbóż – o 9,1%, w tym pszenicy – o 24,6% i jęczmienia – o 16,4%, przy wzroście dostaw żyta – o 7,3%, owsa z mieszankami zbożowymi – o 26,7% i pszenżyta – o 9,5%;
- obniżenie wartości skupionych produktów rolnych – o 2,4% – wynikające ze spadku wartości produktów zwierzęcych o 3,4%;
- wzrost cen skupu produktów roślinnych (z wyjątkiem żyta i rzepaku) oraz spadek cen produktów zwierzęcych (z wyjątkiem żywca wołowego i drobiowego);
- wzrost cen produktów rolnych objętych obserwacją na targowiskach (oprócz prosiąt na chów);
- spadek opłacalności chowu trzody chlewnej – relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowej ceny żyta wyniosła 6,4 wobec 7,9 w 2017 r., a relacja do targowiskowej ceny jęczmienia ukształtowała się na poziomie 5,6 wobec 6,7 przed rokiem;
- wzrost cen gruntów ornych w obrocie prywatnym.

Wartość globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych) w 2017 r. wzrosła o 7,3% w odniesieniu do roku poprzedniego, przy wzroście produkcji roślinnej o 16,1% i produkcji zwierzęcej o 1,8%.

Executive summary

In June 2018, the total area of agricultural holdings in Wielkopolskie Voivodship amounted to 1878.2 thousand hectares, of which 92.5% was made up of agricultural area. Compared to 2017, this represents a decline by 2.4%.

Total agricultural land area was equal to 1737.6 thousand hectares, which is 1.9% less than in 2017. Agricultural land kept in good agricultural and environmental conditions accounted for 99.6% of total agricultural land in the voivodship.

According to the June agricultural survey, there were 124.5 thousand agricultural holdings with agricultural land, with 116.4 thousand reporting crop cultivation.

In the marketing year 2017/2018, 107.3 thousand farms with agricultural land (86.2% of all farms) used mineral fertilisers. 94.0 thousand farms used nitrogen fertilisers, 6.7 thousand – phosphate fertilisers, 16.0 thousand – potassium fertilisers, and 75.8 thousand – compound fertilisers.

There was a rise in the use of mineral and calcium fertilisers. The average amount of mineral fertilisers per 1 ha was 170.4 kg, and in the case of calcium fertilisers – 60.8 kg.

Organic fertilisers were used by 73.5 thousand farms (59% of farms with agricultural land). The use of manure was reported by 69.5 thousand farms, slurry was used by 8.5 thousand farms and liquid manure – by 8.3 thousand farms.

Crop protection products for cereals were used by 96.6 thousand farms (77.6% of farms with agricultural land), for vegetable crops – by 6.8 thousand farms (5.5%), for permanent crops – by 2,9 thousand (2.3%) and for other crops – by 9.8 thousand farms (7.9%).

The total area under crop amounted to 1472.3 thousand hectares, i.e. 0.8% less than in 2017. Crops accounted for 84.7% of agricultural land kept in good agricultural and environmental conditions. There was a decrease in the area of potatoes, industrial crops (except for sugar beet) and livestock feed crops.

2018 was classified as anomalously warm, at times as extremely warm, and in terms of rainfall – as dry.

Compared to 2017, the following changes were observed:

- a decline in cereal output – by 24.6% – resulting from lower yields from a slightly bigger crop area;
- a decrease in potato output – by 39.9% – resulting from a decline in crop area and low yields;
- a decline in sugar beet output – by 18.6% – despite an increase in crop area;
- a fall in the production of oil crops – by 26.2%;
- a decrease in forage plants from forage crops and pastures – by 20.8%;
- a smaller production of hay – by 35.1%;
- a decline in the production of field vegetables – by 18.3%;
- an increase in the production of fruits from trees in orchards – by 40.9% and from berry plantations – by 1.3%;
- a rise in the number of cattle recorded in June – by 1.9% and pigs – by 0.4% and the poultry headcount recorded in December – by 1.9%;
- regarding live animals for slaughter, there was an increase in the production of cattle – by 3.3% and sheep – by 5.3%, accompanied by a fall in the production of pigs – by 3.2%; calves – by 60.0% and horses – by 44.2%;

- an increase in the production of milk – by 4.7% – resulting from a better milk yield per cow;
- a decline in the amount of cereals supplied to purchasing centres – by 9.1%, the fall in supply was recorded for wheat – by 24.6%, and for barley – by 16.4%, while there was a rise supplies of rye – by 7.3%, of oat with cereal mixtures – by 26.7% and of triticale – by 9.5%;
- a fall in the value of purchased agricultural products – by 2.4% – resulting from a fall in the value of animal products by 3.4%;
- a rise in procurement prices of plant products (except for rye and rapeseed) and a decline in procurement prices of animal products (except for live cattle and poultry for slaughter);
- an increase in prices of agricultural produce monitored at marketplaces (except for piglets for fattening);
- lower profitability of pig farming – the ratio of procurement prices of live pigs to the marketplace price of rye was down to 6.4, compared to 7.9 in 2017, while in relation to the marketplace price of barley – 5.6 compared to 6.7 one year earlier;
- a rise in the price of arable land in private trading.

The total value of agricultural production (at fixed prices) in 2017 increased by 7.3% compared to the previous year, with plant production growing by 16.1% and animal production – by 1.8%.

Rozdział 1

Chapter 1

Produkcja roślinna

Crop production

1.1. Użytkowanie gruntów

1.1. Land use

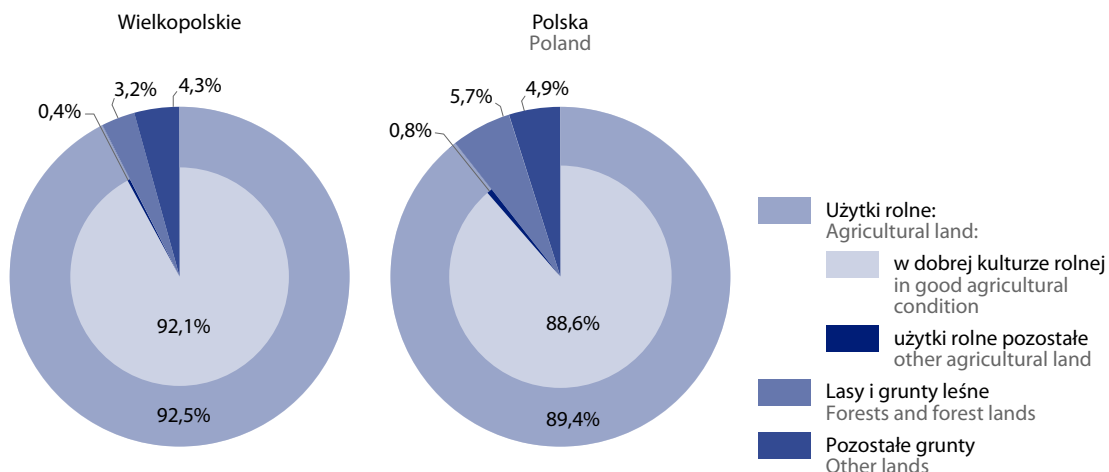
Dane opracowano na podstawie uogólnionych wyników czerwcowego reprezentacyjnego badania gospodarstw rolnych osób fizycznych oraz na podstawie pełnego badania gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej. Wyniki zostały opracowane według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Powierzchnia gruntów ogółem oznacza łączną powierzchnię użytków rolnych, lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów niezależnie od tytułu władania – własnych, dzierżawionych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowanych z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel, itp.), wspólnych w części przypadającej użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych.

W czerwcu 2018 r. ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych w województwie wielkopolskim wyniosła 1878,2 tys. ha, z tego użytki rolne stanowiły 92,5%, lasy i grunty leśne – 3,2% oraz pozostałe grunty – 4,3%. Powierzchnia ta stanowiła 11,4% powierzchni gospodarstw rolnych kraju, a województwo zajmowało 2. miejsce w kraju, po województwie mazowieckim. Powierzchnia dominujących gospodarstw indywidualnych kształtowała się na poziomie 1645,0 tys. ha i stanowiła 87,6% powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w 2018 r. Stan w czerwcu

Chart 1. Structure of land use in agricultural holdings in 2018 As of June

Użytki rolne ogółem obejmują powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze to użytki utrzymywane zgodnie z normami, spełniające wymogi ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1551, z 2016 r. poz. 337), na które składają się:

- **zasiwy** – wszystkie uprawy zasiane i zasadzone w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchnia ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie jako plon główny;
- **łąki trwałe** – grunty pokryte trwale trawami (nie zalicza się tu gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu) z zasady koszone, a w rejonach górskich oznaczają również powierzchnię koszonych hal i połonin;
- **pastwiska trwałe** – grunty pokryte trwale trawami, które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, a w rejonach górskich również powierzchnie wypasanych hal i połonin;
- **uprawy trwałe, w tym sady** – łączna powierzchnia sadów, szkółek drzew i krzewów owocowych, szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych dla celów handlowych, wikliny, innych gruntowych upraw trwałych, w tym tarniny, derenia i choinek bożonarodzeniowych, a także trwałych pod osłonami. Sady to plantacje drzew owocowych, krzewów owocowych i upraw jagodowych utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z plantacjami leszczyny, malin, winorośli) rosnące w zwartym nasadzeniu, a także szkółki drzew i krzewów owocowych. Do sadów nie zalicza się powierzchni upraw truskawek i poziomek;
- **ogrody przydomowe** – powierzchnia zlokalizowana najczęściej wokół siedziby gospodarstwa, często oddzielona od reszty gospodarstwa. Obejmuje powierzchnię upraw (jednorocznych i wieloletnich rolnych i ogrodniczych), z których zbiory przeznaczone są na spożycie przez gospodarstwo domowe użytkownika gospodarstwa rolnego, a jedynie sporadycznie sprzedawane. Nie zalicza się tu powierzchni trawników, ogrodów ozdobnych, powierzchni przeznaczonej na rekreację.
- **grunty ugorowane** (łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny).

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze rolnej w dniu 1 czerwca 2018 r.

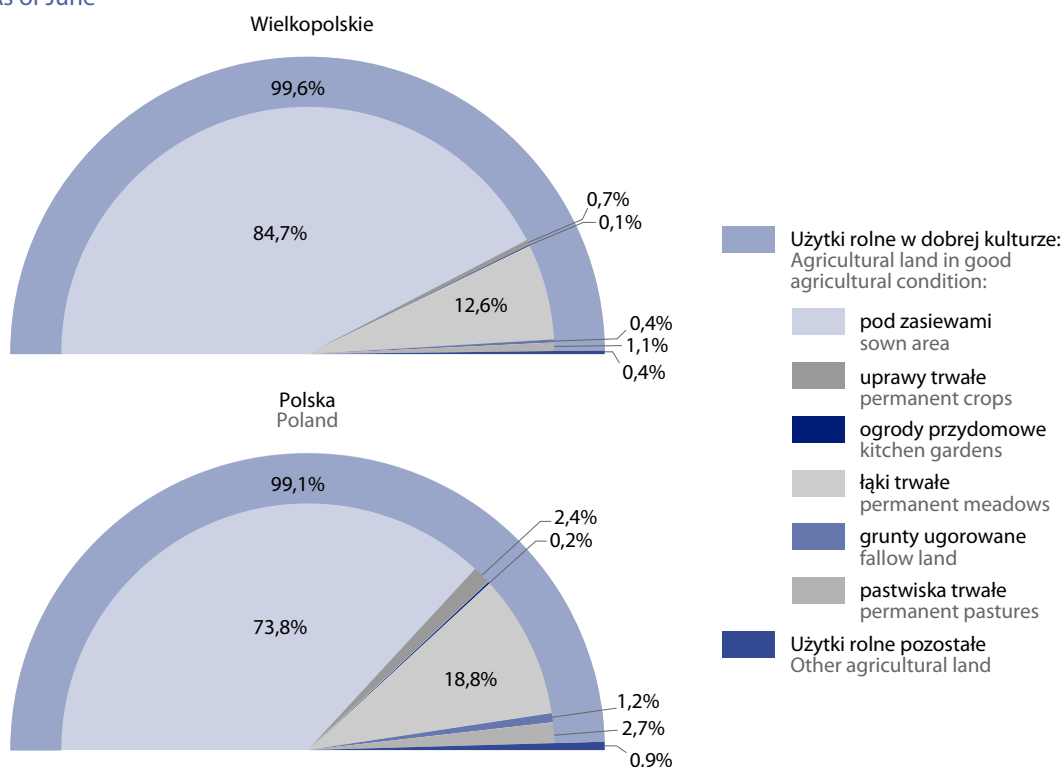
Według stanu na dzień 1 czerwca 2018 r. powierzchnia użytków rolnych kształtowała się na poziomie 1737,6 tys. ha i była mniejsza niż przed rokiem o 1,9%. Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej stanowiły 99,6% powierzchni użytków rolnych w województwie, a ich powierzchnia wynosiła 1729,8 tys. ha. W użytkowaniu indywidualnych gospodarstw rolnych pozostawało 1527,8 tys. ha, tj. 87,9% użytków rolnych w województwie, w tym 1522,2 tys. ha użytków w dobrej kulturze rolnej, tj. 88,0%. Udział powierzchni użytków rolnych w krajowej powierzchni użytków kształtował się na poziomie 11,8%, a biorąc pod uwagę wielkość ich powierzchni województwo wielkopolskie znajdowało się na 2. miejscu w kraju za województwem mazowieckim.

Pod zbiory w 2018 r. zasiano łącznie 1472,3 tys. ha. Zasiwy stanowiły 85,1% powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej. Na przestrzeni roku odnotowano spadek powierzchni pod zasiewami o 0,8%. Z takim arealem ziemiopłodów województwo wielkopolskie zajmowało 1. miejsce w kraju, a jego udział w krajowych zasiewach wyniósł 13,6%. W gospodarstwach indywidualnych zasiano 1285,3 tys. ha, a powierzchnia ta stanowiła 87,3% powierzchni zasiewów w województwie.

Łąki trwałe zajmowały 218,2 tys. ha, tj. o 8,4% mniej niż w 2017 r. W większości, tj. w 93,1% użytkowane były przez gospodarstwa indywidualne, które posiadały 203,1 tys. ha łąk. Udział województwa w krajowej powierzchni łąk trwałych wyniósł 7,9% i plasował województwo na 4. miejscu po województwach: mazowieckim, podlaskim i małopolskim.

Wykres 2. Struktura użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w 2018 r. Stan w czerwcu

Chart 2. Structure of agricultural land in agricultural holdings in 2018
As of June

Pastwiska trwałe zajmowały 19,4 tys. ha, tj. o 12,8% więcej niż w 2017 r., a 16,2 tys. ha, tj. 83,6% ich areału użytkowały gospodarstwa indywidualne. Powierzchnia ta stanowiła 4,9% pastwisk w kraju, a województwo znajdowało się na 7. miejscu w kraju, po województwach: warmińsko-mazurskim, mazowieckim, podlaskim, zachodniopomorskim, pomorskim i podkarpackim.

Znaczny spadek powierzchni wystąpił w uprawach trwałych, które zajmowały 11,6 tys. ha, tj. o 31,8% mniej niż w 2017 r. W gospodarstwach indywidualnych zajmowały one 10,7 tys. ha, tj. 92,0% upraw trwałych województwa. W tej grupie upraw dominowały sady, które z powierzchnią 10,8 tys. ha stanowiły 92,9% upraw trwałych województwa. Udział sadów województwa wielkopolskiego w krajowej powierzchni sadów był niewielki, tj. wynosił 3,3%, a województwo zajmowało 6. lokatę w kraju po województwach: mazowieckim, lubelskim, świętokrzyskim, łódzkim i kujawsko-pomorskim.

Pod ogrody przydomowe przeznaczono 1,0 tys. ha, tj. o 29,5% mniej niż w 2017 r. Przeważająca część ogrodów przydomowych, tj. 99,1% użytkowana była przez gospodarstwa indywidualne.

W 2018 r. odnotowano wzrost powierzchni gruntów ugorowanych na poziomie 33,4%. Zajmowały one 7,3 tys. ha, a w gospodarstwach indywidualnych znajdowało się 5,9 tys. ha, tj. 81,1% gruntów ugorowanych w województwie.

Lasy i grunty leśne to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha, pokryta roślinnością leśną (zalesiona) lub przejściowo jej pozbawiona (niezalesiona) oraz grunty związane z gospodarką leśną, a także powierzchnia plantacji o krótkiej rotacji – niezależnie od rodzaju gruntów na jakich zostały założone. Uwzględnia się tu powierzchnię szkółek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa rolnego (niehandlowe).

W 2018 r. powierzchnia lasów i gruntów leśnych wyniosła 59,9 tys. ha, tj. 3,2% ogólnej powierzchni gruntów w gospodarstwach rolnych, a ich udział zmniejszył się na przestrzeni roku o 0,6 p.proc. Powierzchnia ta stanowiła 6,4% krajowej powierzchni lasów i gruntów leśnych, a województwo znajdowało się na 6. miejscu w Polsce, po województwach: mazowieckim, lubelskim, podlaskim, łódzkim i małopolskim.

Pozostałe grunty to grunty pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych) oraz powierzchnia przeznaczona do rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pól golfowych itp.). Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych nieużytkowanych rolniczo, jeżeli grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego, np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

Grunty pozostałe zajmowały w 2018 r. 80,7 tys. ha, a ich powierzchnia zmniejszyła się w stosunku do ubiegłorocznej o 0,2%.

Tablica 1. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w województwie wielkopolskim Stan w czerwcu

Table 1. Land use in agricultural holdings in Wielkopolskie Voivodship As of June

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
		w ha in ha	2017=100
Powierzchnia ogólna gruntów Total land area	1925032	1878196	97,6
w tym użytki rolne of which agricultural land	1772020	1737617	98,1
w tym w dobrej kulturze of which in good agricultural condition	1763599	1729847	98,1
w tym gospodarstwa indywidualne of which agricultural land	1684740	1645001	97,6
w tym użytki rolne of which agricultural land	1555785	1527788	98,2
w tym w dobrej kulturze of which in good agricultural condition	1549561	1522240	98,2

1.2. Gospodarstwa rolne

1.2. Agricultural holdings

Gospodarstwo rolne to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i prowadząca działalność rolniczą.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną. Gospodarstwa indywidualne obejmują gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych oraz gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej skali (określonej odpowiednimi programami), w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Według badania gospodarstw rolnych w czerwcu 2018 r. liczba gospodarstw posiadających użytki rolne wyniosła 124,5 tys., w tym 116,4 tys. posiadało zasiewy. Najwięcej gospodarstw mieściło się w grupie obszarowej 1–10 ha, tj. 62,1% ogólnej liczby, które zajmowały 19,0% powierzchni użytków rolnych w województwie. W grupie obszarowej 10–50 ha znajdowało się 34,3% gospodarstw, a ich powierzchnia stanowiła 46,6% ogólnej powierzchni użytków rolnych, natomiast gospodarstwa o powierzchni prze-

kraczącej 50 ha użytków rolnych stanowiły 3,4% ogólnej liczby gospodarstw i zajmowały 34,2% powierzchni użytków rolnych województwa.

Średnia powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa rolnego wyniosła 13,96 ha (w kraju 10,29 ha), przy czym w gospodarstwach o powierzchni powyżej 1 ha wyniosła 14,01 ha (w kraju 10,46 ha), a w gospodarstwach do 1 ha użytków rolnych – 0,58 ha (w kraju 0,70 ha).

1.3. Warunki agrometeorologiczne

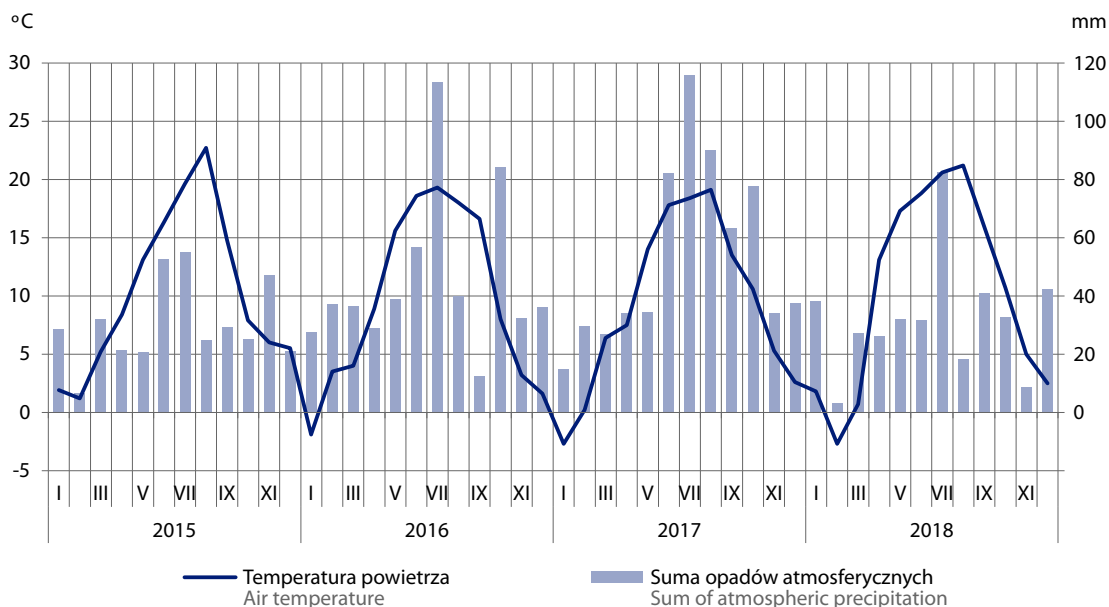
1.3. Agrometeorological conditions

Agrometeorologia (meteorologia rolnicza) – nauka zajmująca się badaniem powiązań między produkcją rolniczą a środowiskiem klimatycznym. Bada wpływ zjawisk meteorologicznych na rośliny uprawne oraz produkcję rolniczą i leśną, a także wpływ roślin uprawnych oraz procesów produkcji rolniczej i leśnej na zjawiska meteorologiczne.

Rok 2018 został sklasyfikowany jako anomalnie ciepły, a okresami ekstremalnie ciepły. Według pomiarów dokonanych w stacjach hydrologiczno-meteorologicznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej zlokalizowanych w: Poznaniu, Kaliszu, Kole, Lesznie i Pile średnia temperatura powietrza wyniosła 10,4°C (przed rokiem 9,4°C). Najcieplejszym miesiącem był sierpień, ze średnią temperaturą +21,2°C oraz lipiec z temperaturą +20,6°C. W odniesieniu do średnich temperatur z lat 1971–2000 tylko temperatury notowane w lutym i marcu były niższe od normy dla tych miesięcy, natomiast w pozostałych miesiącach wyraźnie przekraczały normę wieloletnią.

Wykres 3. Średnie miesięczne temperatury i średnie miesięczne sumy opadów w województwie wielkopolskim

Chart 3. Monthly average air temperatures and monthly average sums of atmospheric precipitation in Wielkopolskie Voivodship

Pod względem opadowym 2018 r. został sklasyfikowany jako suchy. Roczne opady w województwie, z pomiarów w 5 stacjach synoptycznych, wyniosły 73% średniej wieloletniej (w 2017 r. – 118%). W wartościach bezwzględnych średnia suma opadów wyniosła 32,0 mm (przed rokiem – 53,4 mm). Najwyższe opady w okresie wegetacji odnotowano w lipcu – 82,7 mm, dzięki przekroczeniu normy opadowej w Pile – 149% normy, Kole – 110%, Poznaniu – 107% i Lesznie – 104%, a w ciągu roku norma opadowa została przekroczona jeszcze w miesiącach zimowych, tj. w styczniu i grudniu.

Tablica 2. Opady atmosferyczne w województwie wielkopolskim w 2018 r. w odniesieniu do normy opadowej z okresu 1971–2000

Table 2. Precipitation in Wielkopolskie Voivodship in 2018 with reference to the rainfall standard of 1971–2000

Stacje Stations	Miesiące Months											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	% normy opadowej % of rainfall standard											
Poznań	166	19	89	90	35	37	107	18	93	67	24	153
Kalisz	95	8	102	57	112	56	61	53	83	113	18	111
Koło	95	13	68	66	101	66	110	41	63	125	21	87
Leszno	135	7	72	29	83	68	104	22	176	93	41	95
Piła	140	19	90	164	18	31	149	17	42	56	18	83

Jesienią 2017 r. przygotowanie pól pod zasiewy utrudniały obfite opady deszczu, a siewy ozimin były opóźnione. Wschody roślin były nierównomierne, a nadmiar opadów powodował żółknięcie roślin. Miejscami pojawiały się zastoiska wody, w których obserwowano wymoknięcie upraw. Październik i listopad były chłodne, a od końca listopada występowały przymrozki, które stopniowo przygotowywały rośliny do wejścia w okres zimowy. Uprawy przezimowały bez większych strat, ale niskie temperatury w lutym i marcu 2018 r. hamowały wegetację. Dopiero wzrost temperatury w kwietniu spowodował gwałtowne ruszenie wegetacji, która szybko nadrobiła opóźnienie. W tym okresie przyspieszyły również wiosenne prace polowe oraz siewy upraw jarych. Wzrostowi temperatury towarzyszyły niskie opady deszczu i w maju odnotowano już pierwsze oznaki niedoboru wilgoci w glebie. W czerwcu warunki agrometeorologiczne były już niesprzyjające dla wszystkich upraw, a temperatura nadal rosła potęgując suszę. Gorący lipiec sprzyjał pracom żniwnym, ale w II dekadzie pojawiły się gwałtowne opady, które na krótko przerwały zbiory. W sierpniu wróciły dotkliwe upały, a opady stanowiły zaledwie 30% wieloletniej normy. Zbiór zbóż został zakończony, zebrane ziarno było suche, ale słabej jakości, a plon słomy znacznie niższy niż w latach poprzednich. Słabo wyrośnięta ruń łąkowa w większości została przeznaczona na wypas. W warunkach suszy zabiegi agrotechniczne były bardzo utrudnione, a niekiedy przygotowanie pól pod siewy rzepaku ozimego było niemożliwe. W takich warunkach zbiór kukurydzy był przyspieszony, co skutkowało obniżką plonów. Dopiero we wrześniu pojawiły się opady, które nieco złagodziły niedobór wilgoci w glebie i umożliwiły kontynuowanie jesiennych prac polowych.

1.4. Środki produkcji w rolnictwie

1.4. Means of production in agriculture

Wyniki produkcji roślinnej w dużym stopniu uzależnione są od zużycia nawozów mineralnych (nieorganicznych) i naturalnych (organicznych).

Nawozy są to produkty dostarczające roślinom składników pokarmowych i poprawiające żyzność gleb.

Nawozy mineralne (nieorganiczne), produkowane są w drodze przemian chemicznych, fizycznych lub przerobu surowców mineralnych, w tym nawozy wapniowe i wapniowo-magnezowe.

Lata gospodarcze dotyczą okresu od 1 VII do 30 VI, np. rok gospodarczy 2017/2018 dotyczy okresu od 1 VI 2017 r. do 30 VI 2018 r.

W roku gospodarczym 2017/2018 107,3 tys. gospodarstw rolnych z użytkami rolnymi (86,2% ogółu gospodarstw) stosowało nawozy mineralne. W 94,0 tys. gospodarstw wykorzystywano nawozy azotowe, w 6,7 tys. – fosforowe, w 16,0 tys. – potasowe, a w 75,8 tys. – wieloskładnikowe.

Czysty składnik jest to zawartość czystego składnika wyrażona w kg azotu (N), fosforu (P_2O_5), potasu (K_2O).

Zużycie nawozów mineralnych (w przeliczeniu na czysty składnik) pod zbiory 2018 r. kształtowało się na poziomie 296,2 tys. ton, tj. o 2,2% wyższym niż przed rokiem. Ilość ta stanowiła 14,3% masy nawozów wysianych w kraju, a województwo wielkopolskie z takim zużyciem plasowało się na 1. miejscu w kraju. W gospodarstwach indywidualnych zużyto 256,7 tys. ton nawozów mineralnych, tj. 86,7% masy nawozów mineralnych wysianych w województwie. Najwięcej wysiano nawozów azotowych, tj. 58,1% ogólnej ilości i nawozów potasowych – 26,6%, a pozostałe 15,3% to nawozy fosforowe.

Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wyniosło 170,4 kg i było wyższe o 4,2% od zużycia w roku gospodarczym 2016/2017 (w kraju zużycie wyniosło 141,6 kg i było wyższe o 1,0%). Zużycie na takim poziomie lokowało województwo wielkopolskie na 4. miejscu w kraju, po województwach: opolskim (202,8 kg), kujawsko-pomorskim (190,5 kg) i dolnośląskim (174,5 kg). W gospodarstwach indywidualnych zużyto średnio 168,0 kg NPK na 1 ha użytków rolnych, tj. o 5,3% więcej niż w poprzednim okresie. Najwięcej wysiano nawozów azotowych, tj. 99,1 kg na 1 ha użytków rolnych (w kraju 80,4 kg) i nawozów potasowych – 45,4 kg (w kraju 38,1 kg), natomiast najmniej zużyto nawozów fosforowych – 26,0 kg (w kraju 23,1 kg). Średnie zużycie na 1 ha użytków rolnych przewyższało notowanie w poprzednim okresie tylko dla nawozów azotowych – o 11,5% (w kraju dla nawozów azotowych – o 2,2% i potasowych – o 0,3%).

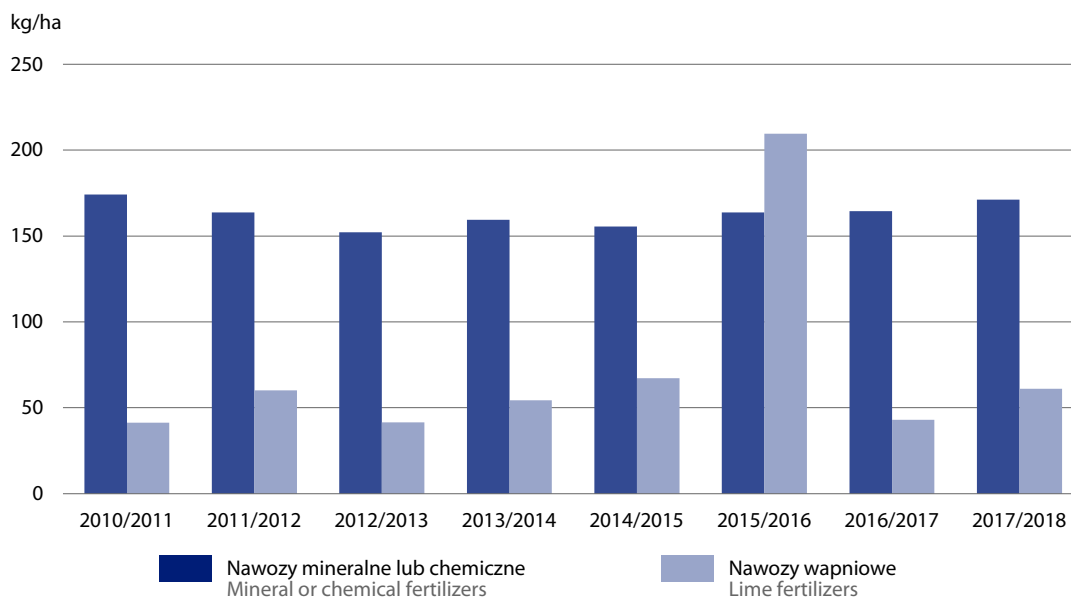
Zużycie nawozów mineralnych na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej wyniosło 171,2 kg, w tym w gospodarstwach indywidualnych 168,6 kg (w kraju odpowiednio 142,8 kg i 139,4 kg).

Na podstawie danych o zużyciu nawozów mineralnych N, P, K w kg na 1 ha użytków rolnych, przyjmując, że zużycie nawozów azotowych (N) wynosi 1, można stwierdzić, że proporcja w zużyciu nawozów mineralnych w roku gospodarczym 2017/2018 kształtowała się na poziomie 1,00 : 0,26 : 0,46 (w kraju 1,00 : 0,29 : 0,47), natomiast w gospodarstwach indywidualnych – 1,00 : 0,27 : 0,46 (w kraju 1,00 : 0,29 : 0,47).

Nawozy wapniowe to nawozy mineralne zawierające wapń w formie tlenkowej lub węglanowej, w tym nawozy wapniowe zawierające magnez. Związki wapnia w nawozach wapniowych służą przede wszystkim do regulowania odczynu gleby.

Wykres 4. Zużycie nawozów mineralnych w województwie wielkopolskim

Chart 4. Consumption of mineral fertilizers in Wielkopolskie Voivodship

W roku gospodarczym 2017/2018 zużyto 105,7 tys. ton nawozów wapniowych, tj. o 39,7% więcej niż w roku gospodarczym 2016/2017. Ilość ta stanowiła 13,1% masy nawozów wapniowych zużytych w tym okresie w kraju, a województwo wielkopolskie zużyło najwięcej tych nawozów. Gospodarstwa indywidualne zużyły do wapnowania 72,4 tys. ton, tj. 68,5% ogólnej ilości nawozów wapniowych w województwie. Prawie połowa zużytych nawozów wapniowych to nawozy wapniowo-magnezowe.

Wskaźnik zużycia nawozów wapniowych na 1 ha użytków rolnych w odniesieniu do poprzedniego roku gospodarczego wzrósł o 42,4% i kształtował się na poziomie 60,8 kg (w kraju odnotowano wzrost o 4,0% do poziomu 55,1 kg). Taki poziom zużycia nawozów wapniowych lokował województwo wielkopolskie na 6. miejscu w kraju, po województwach: opolskim (118,6 kg), kujawsko-pomorskim (88,6 kg), dolnośląskim (86,4 kg), pomorskim (74,5 kg) i lubelskim (68,6 kg). Na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej zużyto średnio 61,1 kg nawozów wapniowych, w tym w gospodarstwach indywidualnych 47,5 kg (w kraju odpowiednio 55,6 kg i 49,1 kg).

Obok nawożenia mineralnego nawożenie naturalne stanowi również cenne źródło składników pokarmowych. Nawozy naturalne dodatkowo wzbogacają glebę w próchnicę i polepszają jej właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne.

Nawozy naturalne (organiczne) są to nawozy pochodzące od zwierząt gospodarskich, w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, odchody, z wyjątkiem odchodów pszczoł, bez dodatków innych substancji, przeznaczone do wykorzystania rolniczego. Należą do nich między innymi obornik, gnojówka i gnojowica oraz guano.

Obornik to odchody stałe i ciekłe zwierząt zmieszane ze ściółką (np. słomą), stanowiące nawóz organiczny.

Gnojówka to odciek powstający w budynku inwentarskim przy ściółkowym systemie utrzymania zwierząt, stosowany jako nawóz organiczny.

Gnojowica to mieszanina odchodów zwierzęcych, resztek pasz oraz wód technologicznych z budynków inwentarskich wraz z przeciekami z instalacji wodociągowych.

W roku gospodarczym 2017/2018 w województwie wielkopolskim 73,5 tys. gospodarstw rolnych, tj. 59,0% gospodarstw posiadających użytki rolne, nawoziło pola nawozami naturalnymi. Stosowanie obornika odnotowano w 69,5 tys. gospodarstw, nawożenie gnojowicą w 8,5 tys., a gnojówką w 8,3 tys. Obornik został zużyty do nawożenia 489,0 tys. ha w ilości 7692,6 tys. ton, gnojowicę stosowano na powierzchni 95,4 tys. ha w ilości 2018,6 tys. m³, a gnojówkę na powierzchni 61,6 tys. ha w ilości 1041,2 tys. m³. Powierzchnia, na której stosowano nawozy naturalne w województwie wielkopolskim stanowiła 17,2% krajowej powierzchni nawożonej obornikiem, 14,0% powierzchni nawożonej gnojowicą i 15,9% powierzchni nawożonej gnojówką. W gospodarstwach indywidualnych zastosowano 92,3% zużytego w województwie obornika, 86,6% gnojówki i 82,6% gnojowicy.

Tablica 3. Zużycie nawozów naturalnych i powierzchnia nawożona nawozami naturalnymi w roku gospodarczym 2017/2018 w województwie wielkopolskim

Table 3. Consumption of natural fertilizers and area fertilized with natural fertilizers in farming year 2017/2018 in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	Zużycie nawozów naturalnych Consumption of natural fertilizers			Powierzchnia nawożenia Area fertilized with		
	obornik solid manure	gnojówka liquid manure	gnojowica slurry	obornik solid manure	gnojówka liquid manure	gnojowica slurry
	w tys. ton in thousand tonnes	w tys. m ³ in thousand m ³		w tys. ha in thousand ha		
Ogółem Total	7692,6	1041,2	2018,6	489,0	61,6	95,4
w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	7102,2	901,9	1667,1	450,0	54,6	82,5

Od 2007 r., zgodnie z metodologią określoną w przepisach rozporządzenia (WE) Nr 1185/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie statystyk dotyczących pestycydów, w Polsce realizowane jest badanie zużycia środków ochrony roślin. Badanie to prowadzone jest przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Głównym Urzędem Statystycznym oraz Instytutem Ochrony Roślin – PIB w Sośnicowicach. Celem badania jest uzyskanie danych dotyczących przeciętnego zużycia substancji czynnej na określone gatunki roślin (w cyklach 5-cio letnich). W wybranych losowo gospodarstwach rolnych przeprowadza się szczegółową ankietę o stosowaniu środków ochrony roślin na uprawy przewidziane w danym roku do badania. Opracowaniem wyników zajmuje się Instytut Ochrony Roślin – PIB.

Środki ochrony roślin to substancje lub ich mieszaniny przeznaczone do ochrony roślin uprawnych przed organizmami szkodliwymi, niszczenia niepożądanych roślin, regulowania wzrostu, rozwoju i innych procesów w roślinach uprawnych (z wyjątkiem nawozów).

W roku gospodarczym 2017/2018 w województwie wielkopolskim 96,6 tys. gospodarstw, tj. 77,6% gospodarstw posiadających użytki rolne stosowało środki ochrony roślin na powierzchnię zbóż, na uprawy warzywne – 6,8 tys. gospodarstw, tj. 5,5% gospodarstw z użytkami rolnymi, na uprawy trwałe – 2,9 tys. gospodarstw, tj. 2,3%, a na pozostałe uprawy – 9,8 tys. gospodarstw, tj. 7,9%. Najwięcej zabiegów wykonano w uprawach trwałych, a zwłaszcza w sadach. W jednym gospodarstwie wykonano średnio 4 zabiegi w uprawach trwałych, 3 zabiegi w pozostałych uprawach oraz 3 zabiegi na powierzchnię warzyw.

Tablica 4. Zabiegi środkami ochrony roślin przeprowadzone w roku gospodarczym 2017/2018 w województwie wielkopolskim

Table 4. Treatments with plant protection products conducted on farms in farming year 2017/2018 in Wielkopolskie Voivodship

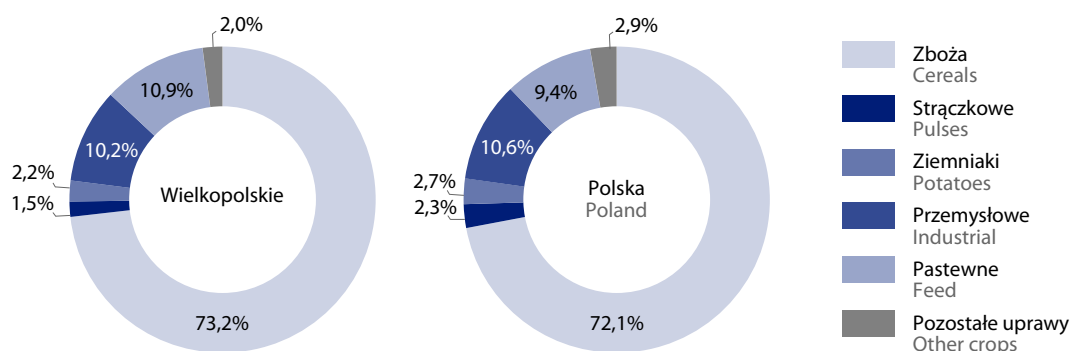
Wyszczególnienie Specification	Gospodarstwa stosujące środki ochrony roślin na powierzchnię Farms applying plant protection products on the surface				Ilość zabiegów wykonanych na powierzchnię Number of treatments made on the surface			
	zbóż cereal	warzyw vegetables	upraw trwałych permanent crops	pozostałych upraw other crops	zbóż cereal	warzyw vegetables	upraw trwałych permanent crops	pozostałych upraw other crops
	w tys. in thousand							
Ogółem Total	96,6	6,8	2,9	9,8	209,5	19,8	12,5	29,0
w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	96,3	6,8	2,8	9,6	208,1	19,7	12,5	28,0

1.5. Powierzchnia zasiewów

1.5. Sown area

W 2018 r. pod zasiewy przeznaczono 1472,3 tys. ha, tj. o 11,9 tys. ha (o 0,8%) mniej niż przed rokiem, a w gospodarstwach indywidualnych uprawę prowadzono na powierzchni 1285,3 tys. ha, która stanowiła 87,3% powierzchni obsianej w województwie. Zasiewy w województwie stanowiły 13,6% zasiewów kraju, a pod względem ich wielkości województwo wielkopolskie zajmowało 1. miejsce wśród innych województw.

Wykres 5. Struktura powierzchni zasiewów w 2018 r.
Chart 5. Structure of sown area in 2018

1.6. Zboża

1.6. Cereals

W strukturze zasiewów przeważały zboża, które zajmowały 1078,3 tys. ha, tj. 73,2% powierzchni zasianej w województwie, a w dominujących indywidualnych gospodarstwach rolnych uprawiano 967,5 tys. ha zbóż, tj. 89,7% ich ogólnej powierzchni.

Zboża to: zboża podstawowe, tj. pszenica, żyto, jęczmień, owies, pszenżyto oraz mieszanki zbożowe, kukurydza na ziarno, gryka, proso i inne zbożowe.

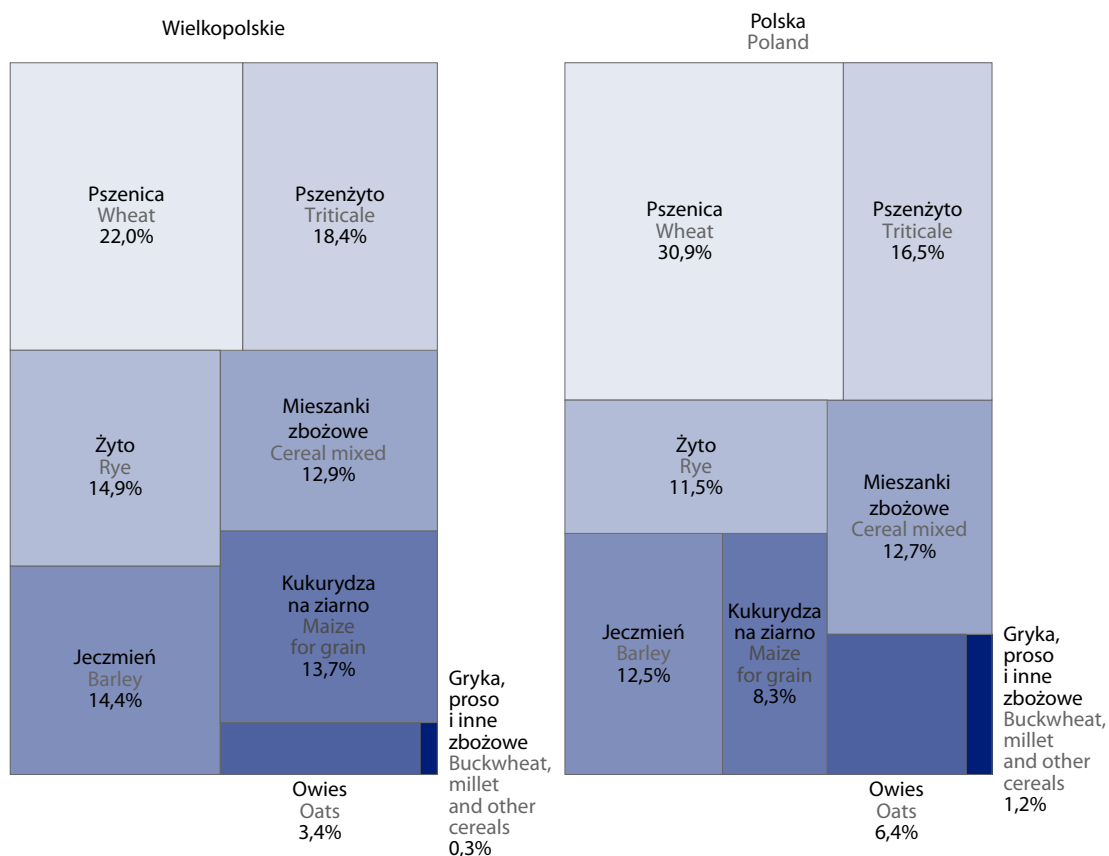
W 2018 r. areal zbóż uprawianych w województwie wielkopolskim stanowił 13,8% krajowej powierzchni zbóż.

Na przestrzeni ostatniego roku odnotowano zwiększenie powierzchni zbóż o 31,5 tys. ha, tj. o 3,0% (w kraju o 2,7%), a wzrost wystąpił w uprawie pszenicy – o 11,9%, jęczmienia – o 3,4%, mieszanek zbożowych – o 4,8% oraz kukurydzy na ziarno – o 24,7%. Mniejszy był natomiast areal żyta – o 6,1%, owsa – o 15,6%, pszenżyta – o 7,3% oraz gryki, prosa i pozostałych zbożowych – o 34,6%.

Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi zajmowały 927,5 tys. ha, tj. 86,0% powierzchni zbóż w województwie. Areal ten był większy niż przed rokiem o 3,8 tys. ha – o 0,4% (w kraju o 1,8%). W tej grupie zbóż powierzchnia uprawy form ozimych wyniosła 600,5 tys. ha i przewyższała ubiegłoroczną o 7,7 tys. ha, tj. o 1,3%, natomiast zboża jare zajmowały 327,0 tys. ha, tj. o 3,9 tys. ha mniej, czyli o 1,2% niż w 2017 r.

Powierzchnia zbóż intensywnych, tj. pszenicy, jęczmienia i pszenżyta kształtował się na poziomie 591,0 tys. ha i przewyższała ubiegłoroczną o 14,6 tys. ha (o 2,5%), natomiast areal zbóż ekstensywnych, tj. żyta, owsa i mieszanek zbożowych zmniejszył się o 10,8 tys. ha (o 3,1%) do poziomu 336,5 tys. ha.

Wykres 6. Struktura powierzchni uprawy zbóż w 2018 r.
Chart 6. Structure of cereals sown area in 2018

Tablica 5. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory zbóż w województwie wielkopolskim
Table 5. Sown area, yields and production of cereals in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2017=100
Ogółem Total			
Powierzchnia w ha Area in ha	1046864	1078337	103,0
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	45,3	33,2	73,3
Zbiory w dt Production in dt	47451645	35784305	75,4
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed			
Powierzchnia w ha Area in ha	923771	927549	100,4
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	41,9	30,0	71,6
Zbiory w dt Production in dt	38726196	27825554	71,9

Niekorzystne warunki pogodowe w 2018 r. spowodowały, że mimo wzrostu powierzchni uprawy zebrano 3578,4 tys. ton zbóż, tj. o 1166,7 tys. ton mniej niż przed rokiem, czyli o 24,6% (w kraju o 16,1% mniej). Z gospodarstw indywidualnych pochodziło 3034,8 tys. ton ziarna, tj. 84,8% ilości wyprodukowanej w województwie. Zboża zebrane w województwie wielkopolskim stanowiły 13,4% zbioru krajowego, a województwo było największym producentem w kraju.

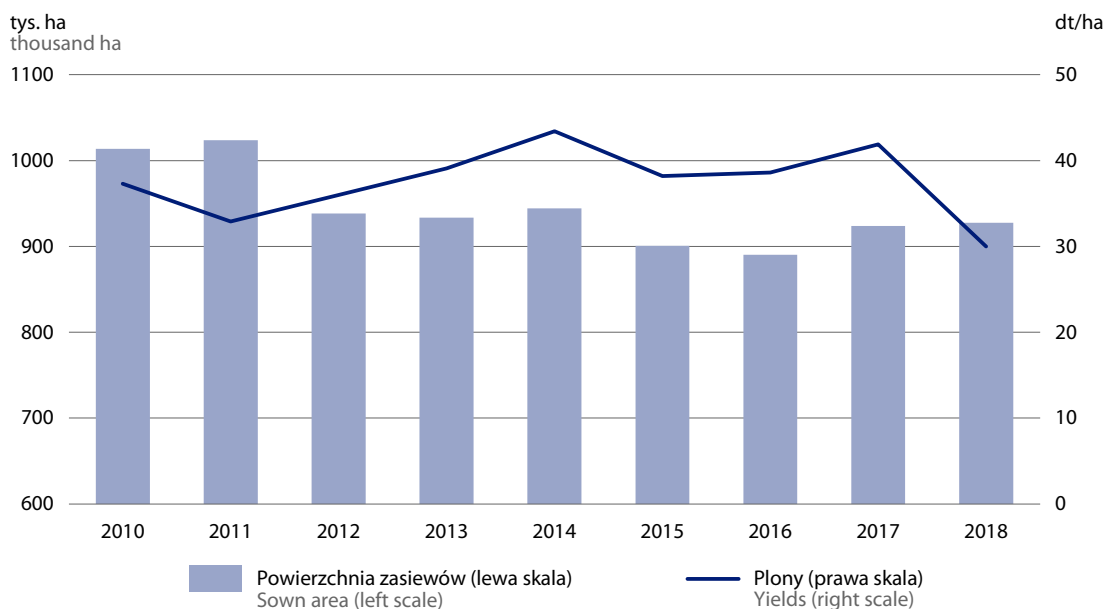
Pod pojęciem **plon** rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranego z jednostki powierzchni (ha). Plon jest miarą wydajności roślin uprawnych.

Według wynikowego szacunku plony zbóż w 2018 r. wyniosły 33,2 dt z 1 ha (w kraju 34,3 dt) i były niższe niż przed rokiem o 26,7% (w kraju o 18,3%). Nieznacznie niżej plonowały zboża w gospodarstwach indywidualnych, a średni plon osiągnął poziom 31,4 dt z 1 ha (w kraju 32,9 dt).

Produkcja zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi stanowiła 77,8% zbioru zbóż w województwie. Łącznie zebrano 2782,6 tys. ton ziarna tej grupy zbóż, tj. o 1090,1 tys. ton mniej (o 28,1%) niż przed rokiem, a średni plon uzyskany w 2018 r. kształtował się na poziomie 30,0 dt z 1 ha i był niższy niż w 2017 r. o 28,4%.

Wykres 7. Powierzchnia zasiewów i plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie wielkopolskim

Chart 7. Sown area and yields of basic and mixed cereals in Wielkopolskie Voivodship

Powierzchnia pszenicy ogółem wyniosła 236,7 tys. ha, w tym przeważającej w uprawie pszenicy ozimej 196,4 tys. ha. W odniesieniu do 2017 r. ogólna powierzchnia pszenicy wzrosła o 25,3 tys. ha (o 11,9%), a pszenicy ozimej o 15,7 tys. ha (o 8,7%). Przy plonie 38,6 dt z 1ha, czyli o 23,6% niższym niż 2017 r., zebrano 913,2 tys. ton ziarna, tj. o 154,5 tys. ton mniej (o 14,5%). Plon pszenicy ozimej był niższy o 21,8% i wynosił 40,8 dt z 1 ha, a zbiór kształtował się na poziomie 801,3 tys. ton i był niższy o 142,3 tys. ton (o 15,1%).

Żyto uprawiano na powierzchni 160,8 tys. ha, tj. o 10,5 tys. ha (o 6,1%) mniejszej niż przed rokiem. Plon na poziomie 22,8 dt z 1 ha był niższy o 31,7% od ubiegłorocznego i wraz ze spadkiem powierzchni spowodował, że zebrano 367,2 tys. ton ziarna, tj. o 205,5 tys. ton (o 35,9%) mniej.

Powierzchnia uprawy jęczmienia ogółem wynosiła 155,6 tys. ha i przewyższała powierzchnię sprzed roku o 5,1 tys. ha (o 3,4%), w tym przeważający w uprawie jęczmień jary zajmował 107,4 tys. ha, tj. o 3,7 tys. ha mniej (o 3,4%). Średni plon wynosił 28,4 dt z 1 ha, a jęczmienia jarego 24,4 dt z 1 ha

i był niższy od uzyskanego przed rokiem odpowiednio o 32,5% i 39,2%. Przy takim plonowaniu zebrano 441,2 tys. ton ziarna, tj. o 192,8 tys. ton (o 30,4%) mniej niż w 2017 r., w tym 262,0 tys. ton jęczmienia jarego, tj. o 184,0 tys. ton (o 41,2%) mniej.

Owies zasiano na powierzchni 36,7 tys. ha, tj. o 6,8 tys. ha mniejszej (o 15,6%) niż przed rokiem. W 2018 r. owies plonował bardzo słabo, a plon na poziomie 21,0 dt z 1 ha obniżył się w porównaniu do ubiegłorocznego o 35,6%. Ograniczenie uprawy oraz niskie plonowanie spowodowały, że zebrano tylko 76,9 tys. ton ziarna, tj. o 64,8 tys. ton (o 45,7%) mniej niż w 2017 r.

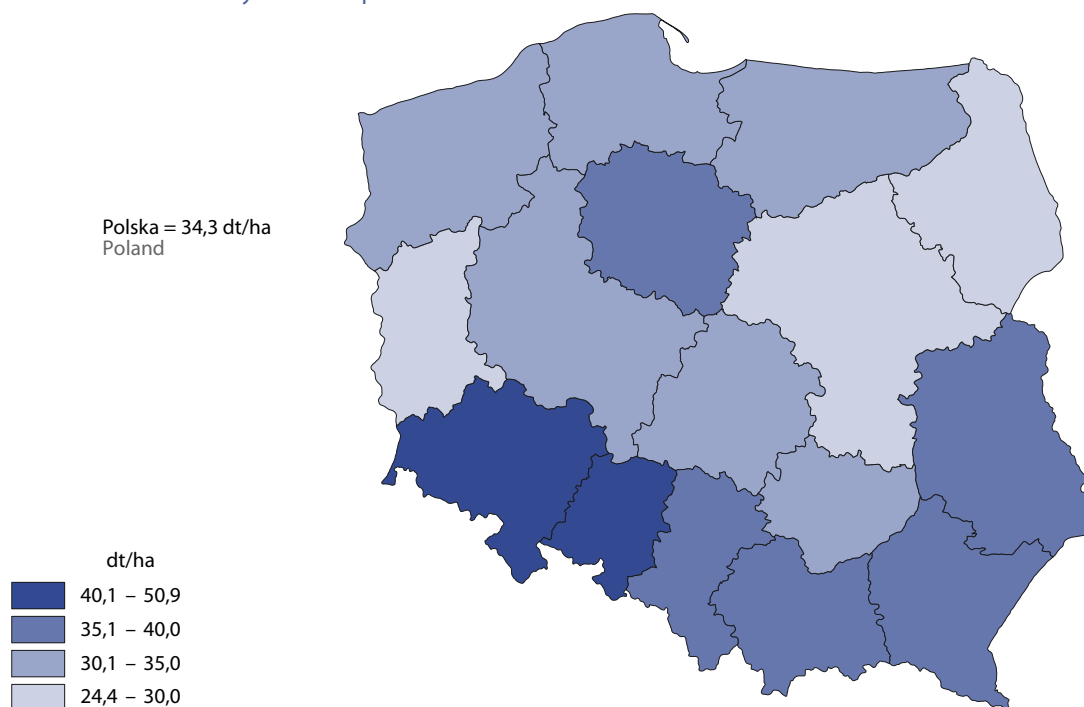
Powierzchnia uprawy pszenżyta wynosząca 198,7 tys. ha obniżyła się w odniesieniu do ubiegłego roku o 15,7 tys. ha, tj. o 7,3%, w tym pod pszenżyto ozime przeznaczono 180,9 tys. ha, tj. o 6,6 tys. ha (o 3,5%) mniej. Plon na poziomie 33,4 dt z 1 ha był niższy od uzyskanego przed rokiem o 26,1%, a plon pszenżyta ozimego wyniósł 34,7 dt z 1 ha i był niższy o 25,2%. Łącznie zebrano 664,7 tys. ton pszenżyta, tj. o 304,4 tys. ton (o 31,4%) mniej niż w 2017 r., w tym 627,8 tys. ton pszenżyta ozimego, tj. o 241,7 tys. ton (o 27,8%) mniej.

Mieszanki zbożowe uprawiano na powierzchni 139,1 tys. ha, tj. przewyższającej ubiegłoroczną o 6,4 tys. ha (o 4,8%), a w uprawie dominowały formy jare wysiane na powierzchni 124,9 tys. ha, tj. o 6,1 tys. ha (o 5,1%) większej. Plony uzyskane w 2018 r. były znacznie niższe od uzyskanych przed rokiem. Według szacunków średni plon mieszanek wyniósł 23,0 dt z 1 ha i był niższy od ubiegłorocznego o 37,3%, a dla odmian jarych – 22,5 dt z 1 ha, tj. był gorszy o 38,2%.

Znaczący udział w produkcji zbóż miała również kukurydza na ziarno, której powierzchnia zwiększyła się w odniesieniu do ubiegłorocznej o 29,3 tys. ha (o 24,7%) i wyniosła 147,8 tys. ha. Przy plonie szacowanym na poziomie 53,7 dt z 1 ha, tj. o 26,5% niższym od notowanego w 2017 r. zebrano 793,2 tys. ton wyjątkowo suchego ziarna, tj. o 73,2 tys. ton (o 8,5%) mniej.

Mapa 1. Plony zbóż ogółem według województw w 2018 r.

Map 1. Yields of total cereal by voivodships in 2018

1.7. Strączkowe jadalne

1.7. Edible pulses

Strączkowe jadalne (konsumpcyjne) to: groch, fasola, bób oraz inne strączkowe jadalne uprawiane na ziarno (np. ciecierzycy). Powierzchnię zasianą grochem, fasolą, bobem itp. przewidzianą do zbioru w stanie niedojrzałym zaliczono do powierzchni warzyw gruntowych.

W 2018 r. strączkowe jadalne zbierane na suche ziarno uprawiano na powierzchni 4,6 tys. ha, tj. niemal takiej samej jak w 2017 r. (w kraju powierzchnia była mniejsza o 7,2%). Areal tych upraw stanowił 0,3% zasiewów województwa, a udział w krajowej powierzchni strączkowych jadalnych wynosił 6,9%. Gospodarstwa indywidualne prowadziły uprawę strączkowych konsumpcyjnych na powierzchni 3,6 tys. ha, stanowiącej 77,5% ich powierzchni w województwie. Warunki w okresie wegetacji nie sprzyjały tym uprawom, gdyż odnotowano obniżkę plonów o 33,2% (w kraju o 14,0%), a produkcja wyniosła 7,8 tys. ton ziarna, czyli zmniejszyła się o 33,4% (w kraju o 20,3%).

Tablica 6. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory strączkowych jadalnych w województwie wielkopolskim
Table 6. Sown area, yields and production of edible pulses in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2017=100
Powierzchnia w ha Area in ha	4602	4579	99,5
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	25,3	16,9	66,8
Zbiory w dt Production in dt	116411	77525	66,6

1.8. Ziemiaki

1.8. Potatoes

Od lat województwo wielkopolskie jest jednym z największych producentów ziemniaków w kraju. Biorąc pod uwagę powierzchnię uprawy oraz wielkość zbiorów w 2018 r. województwo zajmowało 2. lokatę w kraju po województwie mazowieckim. Powierzchnia uprawy (bez ogrodów przydomowych) wyniosła 31,8 tys. ha i była mniejsza niż w 2017 r. o 11,0 tys. ha, tj. o 25,6% (w kraju o 9,4%). Areal ten stanowił 2,2% zasiewów województwa oraz 10,9% powierzchni obsadzonej ziemniakami w kraju. Gospodarstwa indywidualne uprawiały 29,5 tys. ha ziemniaków, tj. 92,8% ogólnej powierzchni.

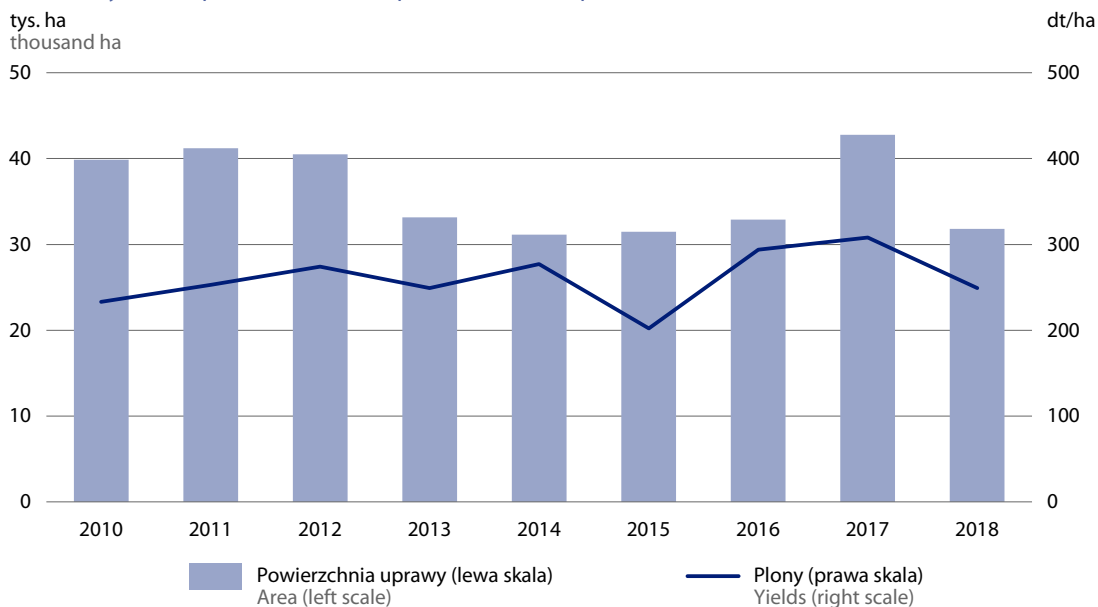
Tablica 7. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory ziemniaków (bez ogrodów przydomowych) w województwie wielkopolskim
Table 7. Area, yields and production of potatoes (without home gardens) in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2017=100
Powierzchnia w ha Area in ha	42750	31796	74,4
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	308	249	80,9
Zbiory w dt Production in dt	13179567	7926423	60,1

Niedobory wilgoci w glebie w okresie wegetacji wpłynęły znacząco na plonowanie ziemniaków. Szacowany plon kształtował się na poziomie 249 dt z 1 ha i był niższy od ubiegłorocznego o 19,1% (w kraju o 9,9%). Ograniczenie powierzchni uprawy oraz słabsze plonowanie spowodowały spadek produkcji ziemniaków o 525,3 tys. ton, tj. o 39,9% (w kraju o 18,4%). Łącznie zebrano 792,6 tys. ton ziemniaków, tj. 10,8% ilości zebranej w kraju.

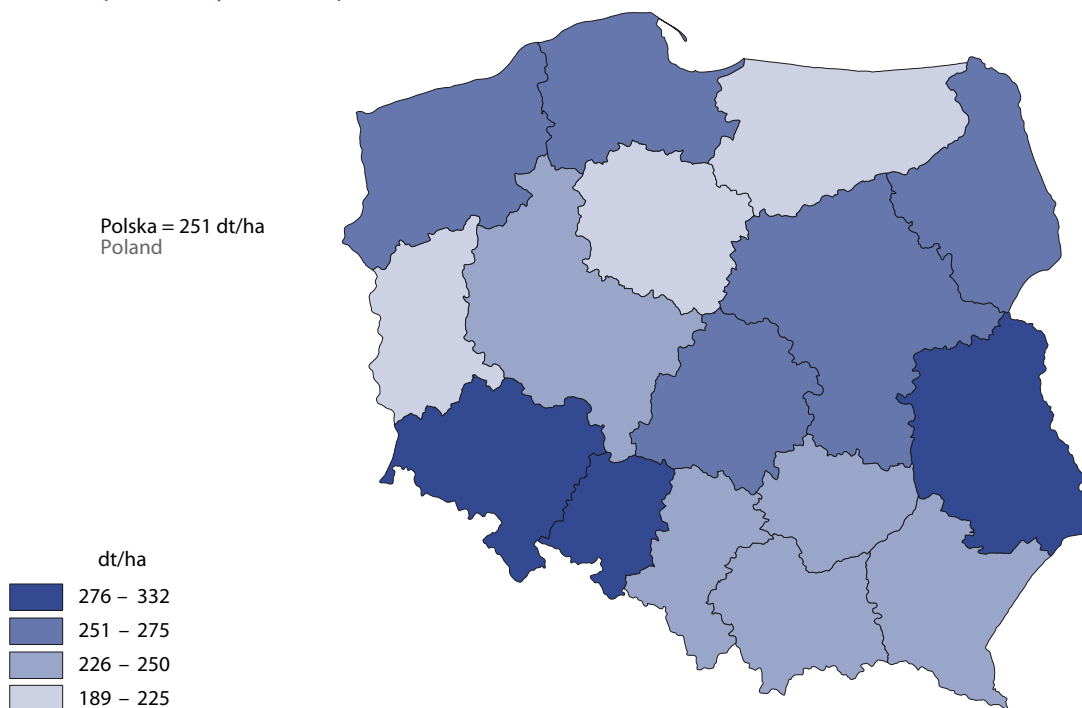
Wykres 8. Powierzchnia uprawy i plony ziemniaków w województwie wielkopolskim

Chart 8. Area and yields of potatoes in Wielkopolskie Voivodship

Mapa 2. Plony ziemniaków według województw w 2018 r.

Map 2. Yields of potatoes by voivodships in 2018

1.9. Przemysłowe

1.9. Industrial

Do **upraw przemysłowych** zalicza się buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel i cykorię).

W 2018 r. rośliny przemysłowe uprawiane były na powierzchni 149,9 tys. ha, tj. o 8,3 tys. ha (o 5,3%) mniejszej niż w 2017 r. (w kraju o 4,7%). Uprawy te stanowiły 10,2% powierzchni zasiewów województwa, a udział w krajowej powierzchni roślin przemysłowych kształtował się na poziomie 13,1%.

Dominującą uprawą w tej grupie roślin był rzepak i rzepik stanowiący 66,0% upraw przemysłowych w województwie, pod który przeznaczono 98,9 tys. ha, tj. o 10,3 tys. ha (o 9,4%) mniej niż w ubiegłym roku (w kraju o 7,6%). Powierzchnia tych upraw stanowiła 11,7% krajowej powierzchni rzepaku i rzepiku, a województwo zajmowało 3. lokatę po województwach dolnośląskim i lubelskim. W gospodarstwach indywidualnych zasiano 67,4 tys. ha rzepaku i rzepiku, tj. 68,4% ilości uprawianej w województwie. Zdecydowana większość, tj. 94,8% powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku to formy ozime, które uprawiane były na powierzchni 93,7 tys. ha.

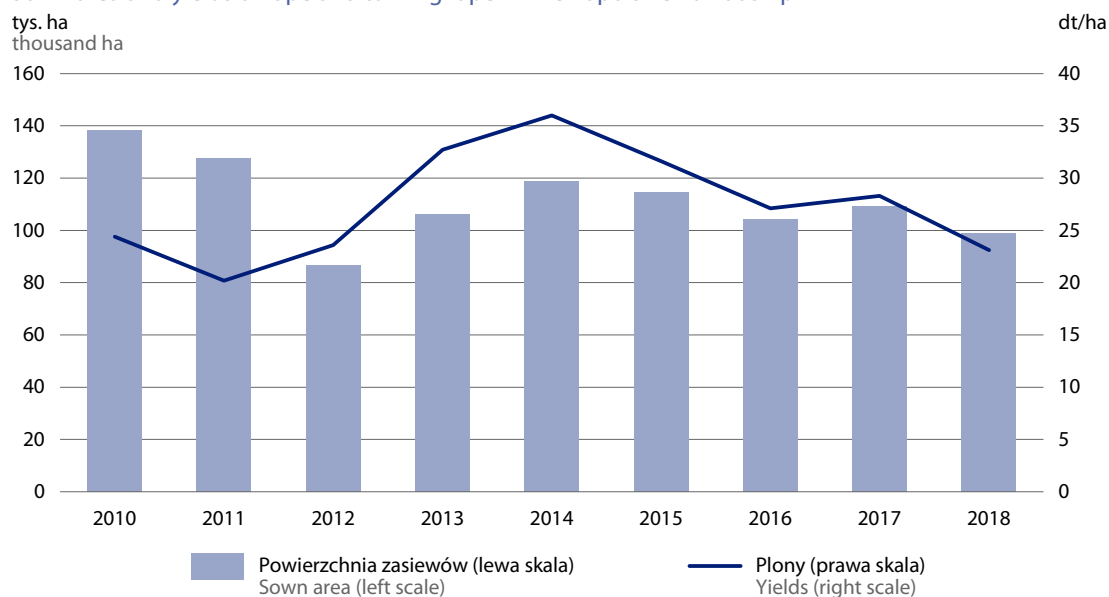
Tablica 8. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory rzepaku i rzepiku w województwie wielkopolskim

Table 8. Sown area, yields and production of rape and turnip rape in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017		2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2017=100	
Powierzchnia w ha Area in ha	109175		98905	90,6
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	28,3		23,1	81,6
Zbiory w dt Production in dt	3092603		2281854	73,8

Wykres 9. Powierzchnia zasiewów i plony rzepaku i rzepiku w województwie wielkopolskim

Chart 9. Sown area and yields of rape and turning rape in Wielkopolskie Voivodship

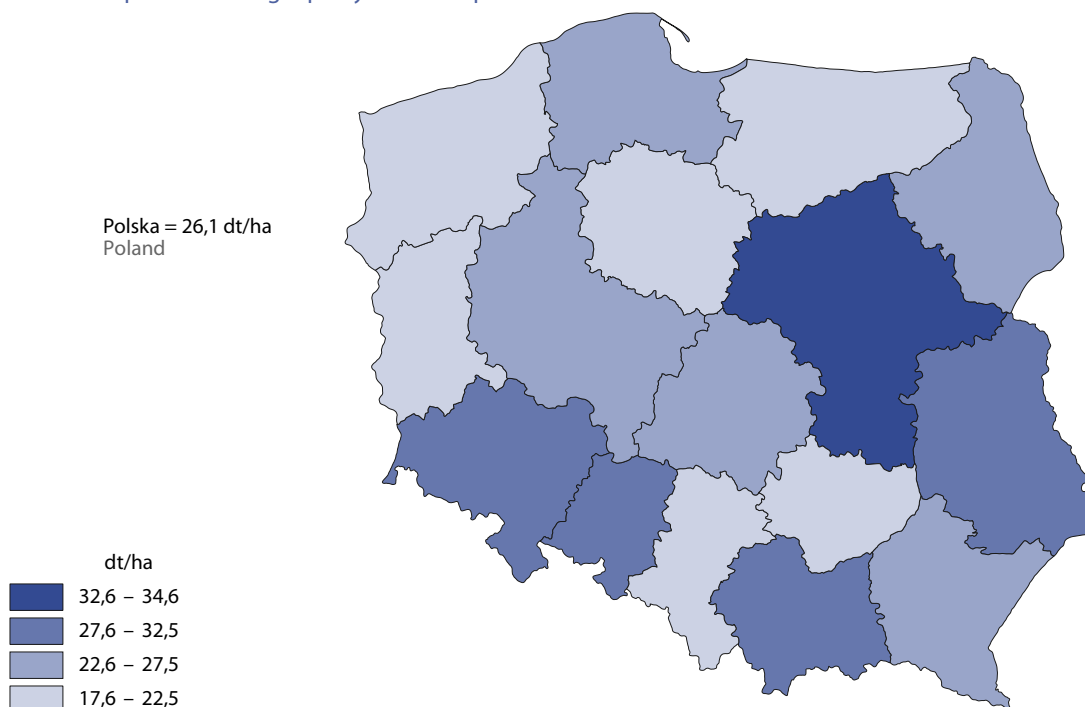

Plony rzepaku i rzepiku z 1 ha wyszacowano na 23,1 dt, czyli 18,4% niżej niż 2017 r. (w kraju 11,5%), a ich zbiory wyniosły 228,2 tys. ton i były mniejsze o 81,1 tys. ton, tj. o 26,2% (w kraju o 18,3%). Województwo wielkopolskie z udziałem w krajowej produkcji na poziomie 10,4% zajmowało 4. miejsce po województwach: dolnośląskim, lubelskim i opolskim.

Mapa 3. Plony rzepaku i rzepiku według województw w 2018 r.

Map 3. Yields of rape and turning rape by voivodships in 2018

Znaczący udział w produkcji upraw przemysłowych miały również buraki cukrowe. W 2018 r. uprawiano je na powierzchni 47,9 tys. ha, która przewyższała ubiegłoroczną o 2,5 tys. ha, tj. o 5,6% (w kraju o 3,1%). Od lat województwo wielkopolskie obsiewa burakami największą powierzchnię w Polsce, a jej udział w krajowych powierzchni kształtował się na poziomie 20,1%. W gospodarstwach indywidualnych uprawiano 36,7 tys. ha buraków cukrowych, tj. 76,7% ogólnej powierzchni tej uprawy w województwie.

Tablica 9. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory buraków cukrowych w województwie wielkopolskim

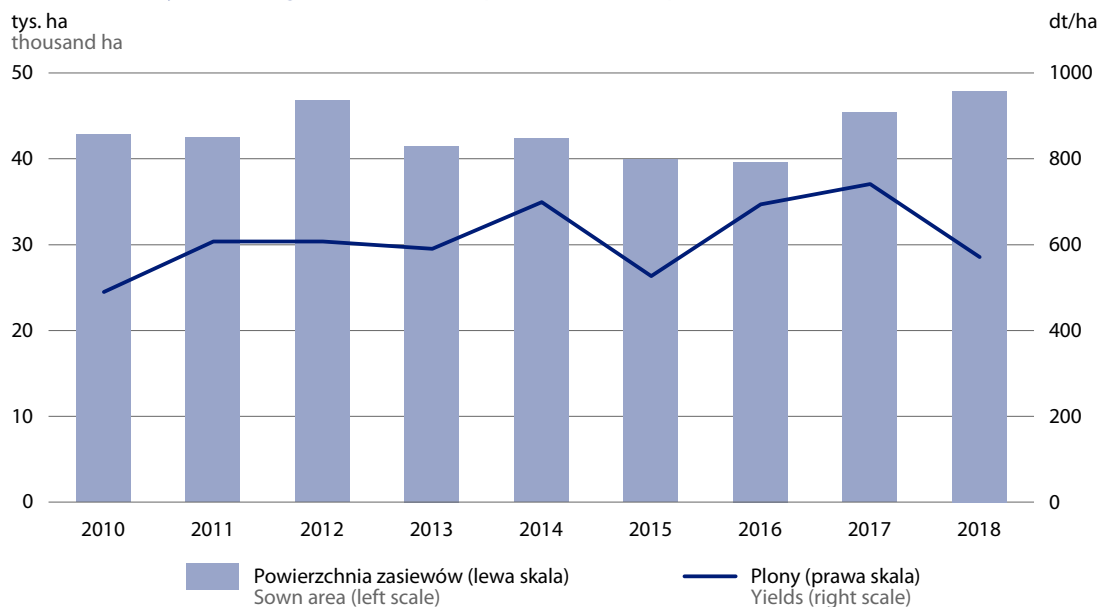
Table 9. Sown area, yields and production of sugar beets in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2017=100
Powierzchnia w ha Area in ha	45368	47911	105,6
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	741	571	77,1
Zbiory w dt Production in dt	33625344	27374242	81,4

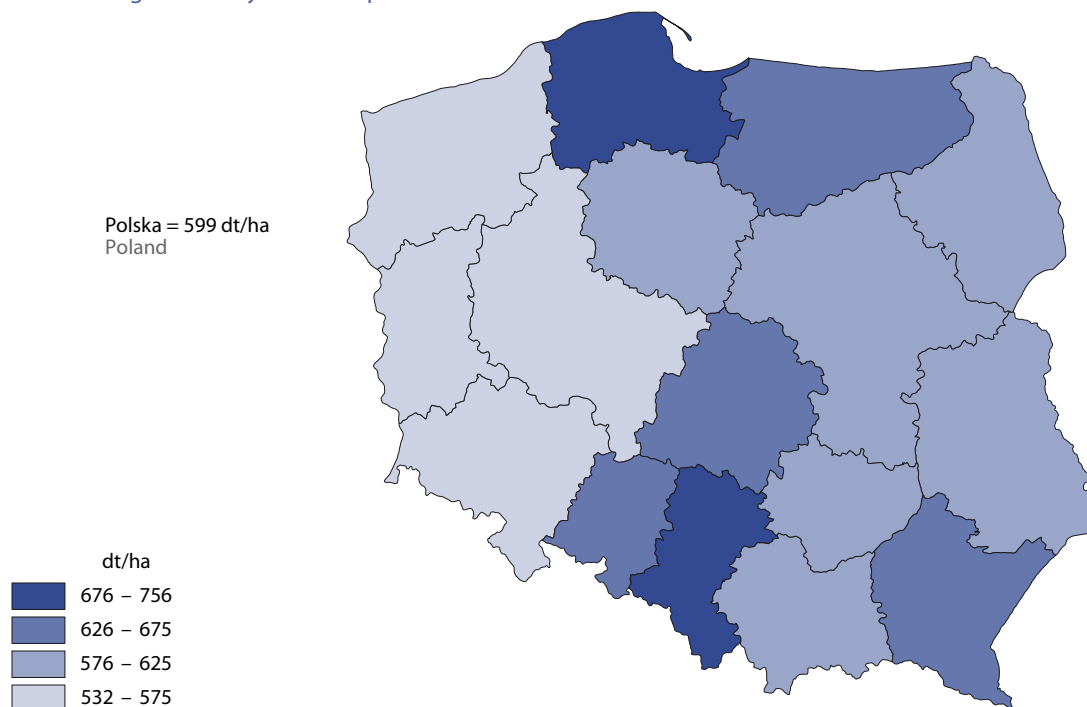
Okresowa susza wpłynęła bardzo niekorzystnie na plonowanie buraków cukrowych. Średni plon został ustalony na poziomie 571 dt z 1 ha, tj. o 22,9% niższym niż w 2017 r. (w kraju o 11,8%). W 2018 r. zebrano 2737,4 tys. ton korzeni o wysokiej zawartości cukru, co oznacza spadek produkcji o 625,1 tys. ton, tj. o 18,6% (w kraju o 9,1%). Z udziałem na poziomie 19,1% w krajowej produkcji buraków cukrowych województwo wielkopolskie plasowało się na 2. miejscu w kraju, po województwie kujawsko-pomorskim.

Wykres 10. Powierzchnia zasiewów i plony buraków cukrowych w województwie wielkopolskim

Chart 10. Sown area and yields of sugar beets in Wielkopolskie Voivodship

Mapa 4. Plony buraków cukrowych według województw w 2018 r.

Map 4. Yields of sugar beets by voivodships in 2018

1.10. Pastewne

1.10. Feed

W 2018 r. powierzchnia paszowa w województwie wielkopolskim wynosiła 398,6 tys. ha i była mniejsza niż przed rokiem o 36,4 tys. ha, tj. o 8,4% (w kraju o 1,2%). W jej skład wchodziły trwałe użytki zielone stanowiące 59,6% oraz polowe uprawy pastewne – 40,4% (w kraju odpowiednio – 75,6% i 24,4%). Udział w krajowej powierzchni paszowej osiągnął poziom 9,6%, a województwo pod względem jej rozmiarów zajmowało 4. lokatę, po województwach: mazowieckim, podlaskim i warmińsko-mazurskim.

Do przeliczenia zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

W 2018 r. łąki trwałe zajmowały 218,2 tys. ha i stanowiły 91,8% powierzchni trwałych użytków zielonych województwa. Na przestrzeni roku odnotowano spadek powierzchni łąk trwałych o 20,0 tys. ha, tj. o 8,4% (w kraju o 1,5%). Przy słabym plonie 43,9 dt z 1 ha zebrano łącznie 956,8 tys. ton siana, tj. o 35,1% mniej niż przed rokiem (w kraju o 15,7%). Ilość ta stanowiła 7,5% zbioru krajowego, a województwo wielkopolskie pod względem wielkości produkcji siana zajmowało 6. pozycję, po województwach: mazowieckim, podlaskim, warmińsko-mazurskim, małopolskim i lubelskim. W przypadku pastwisk trwałych na przestrzeni ostatniego roku odnotowano wzrost powierzchni o 2,2 tys. ha, tj. o 12,8% (w kraju o 5,5%). W czerwcu 2018 r. wynosiła 19,4 tys. ha, a uzyskana z niej produkcja zielonki osiągnęła poziom 296,0 tys. ton i była mniejsza od ubiegłorocznej o 29,4 tys. ton, tj. o 9,0% (w kraju o 9,4%). Udział zbiorów województwa w krajowej produkcji z pastwisk trwałych wyniósł 4,8%, co pozwoliło na zajęcie 5. miejsca w kraju, po województwach: warmińsko-mazurskim, podlaskim, mazowieckim i zachodniopomorskim.

Tablica 10. Powierzchnia paszowa w województwie wielkopolskim w 2018 r.

Table 10. Feed area in Wielkopolskie Voivodship in 2018

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia paszowa Feed area		Powierzchnia trwałych użytków zielonych Area of permanent grassland		Powierzchnia użytkowana na paszę Area used for fodder	
	w ha in ha	w % powierzchni użytków rolnych in % of agricultural land	w ha in ha	w % powierzchni użytków rolnych in % of agricultural land	w ha in ha	w % powierzchni zasiewów in % of sown area
Ogółem Total	398552	22,9	237574	13,7	160978	10,9
w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	357106	23,4	219334	14,4	137772	10,7

Uprawy pastewne obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

W 2018 r. polowe uprawy pastewne na pasze zajmowały 161,0 tys. ha, a powierzchnia ta była mniejsza od ubiegłorocznej o 18,6 tys. ha, tj. o 10,3% (w kraju o 3,0%). Udział omawianych upraw w powierzchni zasiewów województwa wyniósł 10,9% i był niższy niż przed rokiem o 1,2 p.proc. (w kraju odpowiednio o 9,4% i spadek o 0,3 p.proc.). Powierzchnia użytkowana na paszę w województwie stanowiła 15,9% areálu polowych upraw pastewnych w kraju, a uwzględniając jej wielkość województwo wielkopolskie plasowało się na 3. miejscu, po województwach podlaskim i mazowieckim. Największą powierzchnię w tej grupie upraw zajmowała kukurydza na zielonkę – 116,9 tys. ha (72,6% upraw polowych na paszę) i motylkowe drobnonasienne na zielonkę – 18,8 tys. ha (11,7%).

Produkcja zielonki z polowych upraw pastewnych wyniosła 5935,2 tys. ton i była mniejsza niż przed rokiem o 1610,3 tys. ton (o 21,3%). Zielonka zebrana w województwie wielkopolskim stanowiła 17,2% zbioru krajowego.

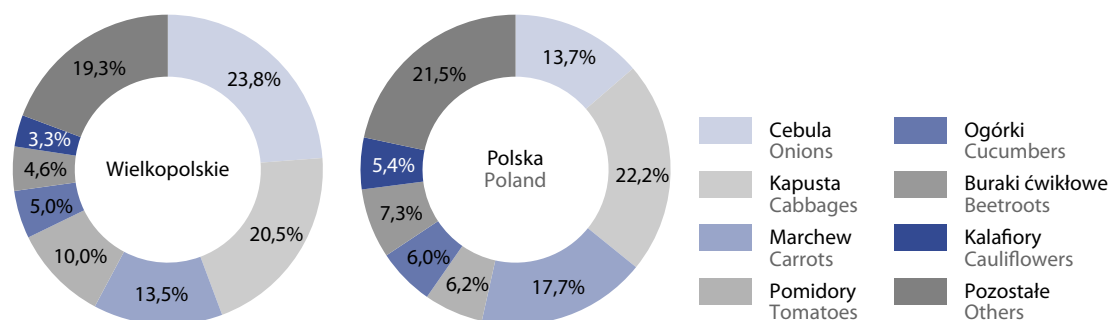
1.11. Warzywa gruntowe

1.11. Ground vegetables

W 2018 r. pod uprawę warzyw gruntowych (łącznie z ogrodami przydomowymi) przeznaczono 21,1 tys. ha, czyli powierzchnię mniejszą niż przed rokiem o 1,7 tys. ha, tj. o 7,3% (w kraju o 0,8%). O spadku powierzchni uprawy zdecydowało ograniczenie areалу cebuli – o 14,1%, warzyw z grupy pozostałych (pietruszki, porów, selerów, rzodkiewki, sałaty, rabarbaru, szparagów, kopru i innych) – o 13,1% i kapusty – o 1,0%. W gospodarstwach indywidualnych warzywa uprawiano na powierzchni 20,3 tys. ha, tj. stanowiącej 96,1% ich arealu w województwie. Łączne zbiory warzyw ukształtowały się na poziomie 463,6 tys. ton i były mniejsze od ubiegłorocznych o 103,5 tys. ton, tj. o 18,3% (w kraju o 10,3%). Użytkowane zbiory stanowiły 11,3% krajowej produkcji warzyw, a województwo wielkopolskie pod względem jej wielkości zajmowało 5. miejsce, po województwach: mazowieckim, łódzkim, kujawsko-pomorskim i małopolskim. W gospodarstwach indywidualnych wyprodukowano 443,3 tys. ton warzyw, tj. 95,6% ilości zebranej w województwie. Największy udział w zbiorach miały: cebula – 23,8%, kapusta gruntowa – 20,5% i marchew jadalna – 13,5%.

Wykres 11. Struktura zbiorów warzyw gruntowych w 2018 r.

Chart 11. Structure of ground vegetables production in 2018

Tablica 11. Zbiory warzyw gruntowych na 1 mieszkańca w województwie wielkopolskim

Table 11. Production of ground vegetables per capita in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017		2018	
	w kg in kg		2017=100	
Ogółem Total	162,7	132,8	81,6	
kapusta cabbages	32,8	27,2	82,8	
kalafiory cauliflowers	4,6	4,4	94,4	
cebula onions	43,9	31,6	72,0	
marchew jadalna carrots	20,8	17,9	86,2	
buraki ćwikłowe beetroots	6,6	6,1	91,9	
ogórki cucumbers	7,1	6,7	93,1	
pomidory tomatoes	13,1	13,3	101,5	
pozostałe ^a others ^a	33,7	25,6	76,1	

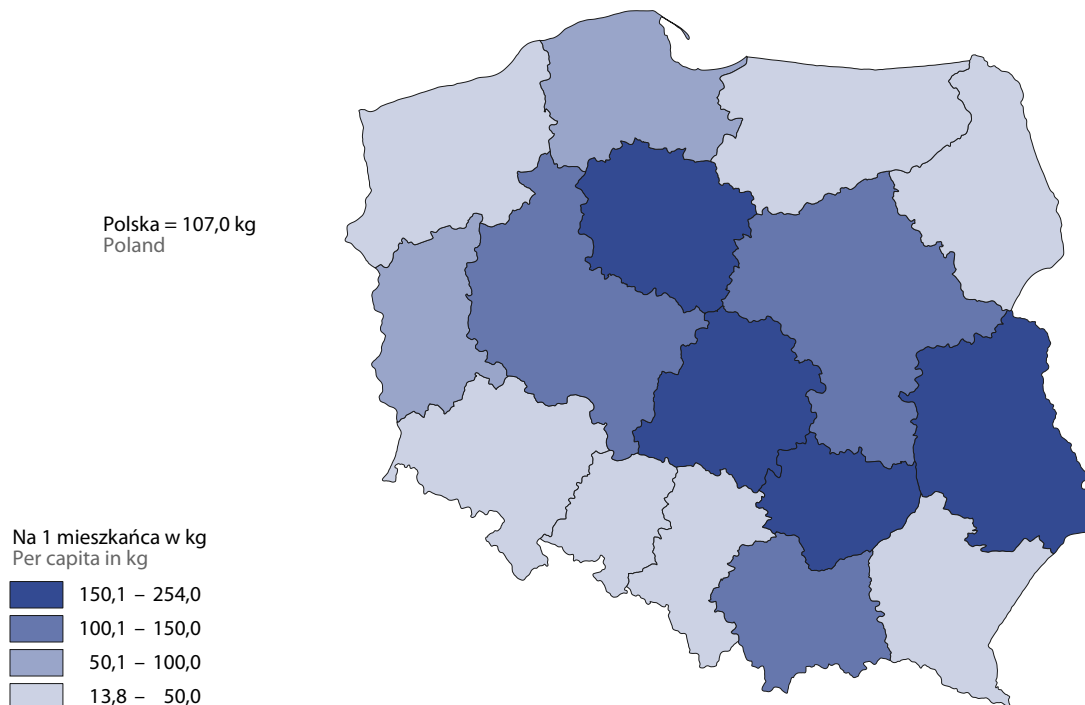
a Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar, szparagi, koper i inne.
a Parsley, leeks, celeries, radish, lettuce, rhubarb, asparagus, dill and others.

Spadek produkcji warzyw spowodowany był głównie niższym plonowaniem wszystkich gatunków, a najbardziej brak wilgoci w glebie oraz wysokie temperatury odczuły: kapusta, której plon wyszacowano na poziomie 401 dt z 1 ha, tj. o 16,3% niżej niż przed rokiem; cebula z plonem 229 dt z 1 ha, tj. niższym od ubiegłorocznego o 15,8% oraz marchew jadalna – 296 dt z 1 ha, tj. o 14,2% niższym. Wzrost produkcji odnotowano jedynie w przypadku pomidorów, ale był on spowodowany jedynie zwiększeniem powierzchni uprawy.

Produkcja warzyw w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 132,8 kg, wobec 162,7 kg przed rokiem (w kraju 107,0 kg, wobec 119,3 kg).

Mapa 5. Zbiory warzyw gruntowych według województw w 2018 r.

Map 5. Production of ground vegetables by voivodships in 2018

1.12. Owoce

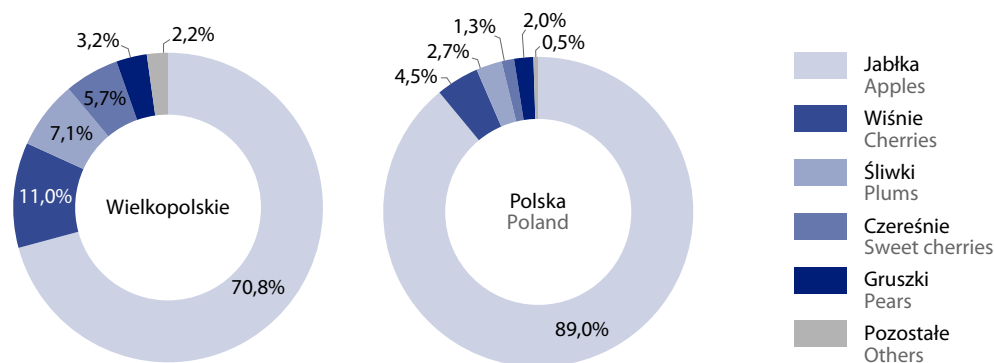
1.12. Fruit

Warunki w okresie wegetacji nie wpłynęły ujemnie na plonowanie i wielkość produkcji owoców. Łącznie zebrano 157,6 tys. ton owoców z drzew i krzewów owocowych w sadach oraz plantacji jagodowych, czyli o 41,4 tys. ton więcej niż w 2017 r., tj. o 35,7% (w kraju o 61,0%). Produkcja na takim poziomie stanowiła 3,1% krajowego zbioru owoców, a uwzględniając jej wielkość województwo wielkopolskie zajmowało 6. lokatę w kraju, po województwach: mazowieckim, lubelskim, świętokrzyskim, łódzkim i małopolskim. Gospodarstwa indywidualne wyprodukowały 145,1 tys. ton owoców, tj. 92,0% ogólnego zbioru w województwie.

Zbiór z drzew owocowych w sadach wyniósł 142,2, tys. ton, tj. 92,0% ogólnego zbioru owoców. Ilość ta była wyższa od ubiegłorocznej o 41,2 tys. ton, tj. o 40,9%. O wielkości produkcji owoców z drzew w sadach zdecydowały zbiory jabłek, które wyniosły 100,7 tys. ton, czyli 70,8% łącznego zbioru owoców z drzew w sadach i przewyższyły uzyskane w 2017 r. o 23,0 tys. ton, tj. o 29,6%. Zbiór uzyskany w województwie stanowił 2,5% krajowej produkcji jabłek.

Wykres 12. Struktura zbiorów owoców z drzew w sadach w 2018 r.

Chart 12. Structure of tree fruit production in orchards in 2018

W 2018 r. produkcja owoców z drzew w sadach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 40,7 kg wobec 29,0 kg przed rokiem (w kraju 117,0 kg wobec 69,1 kg).

Tablica 12. Zbiory owoców z drzew na 1 mieszkańca w województwie wielkopolskim

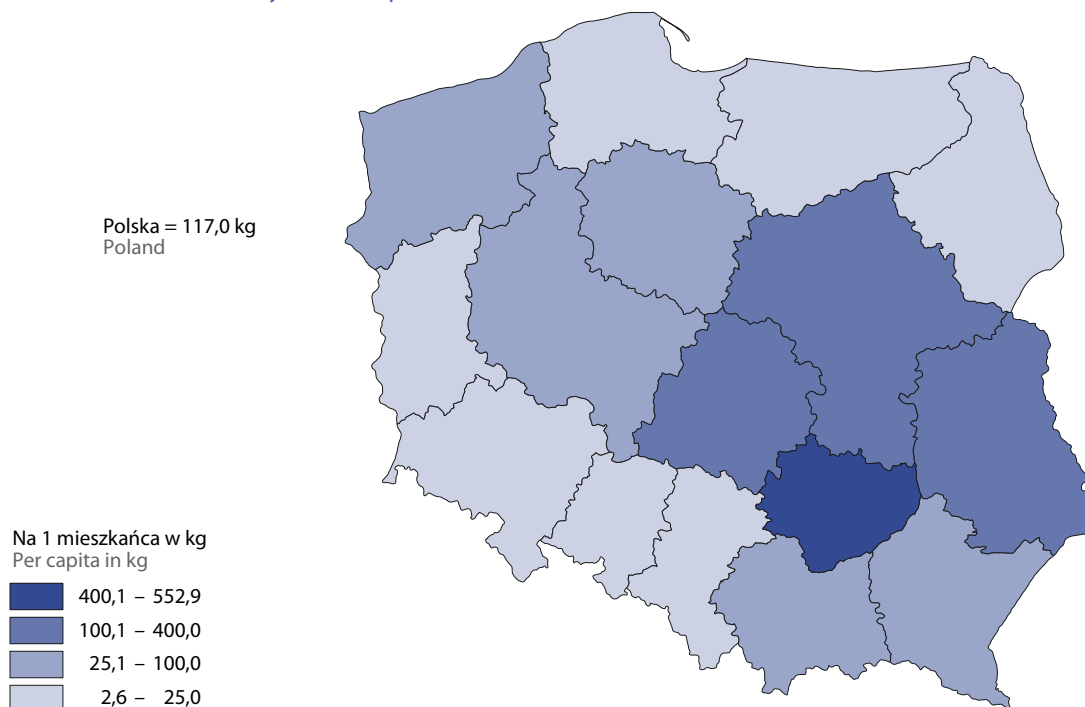
Table 12. Production of tree fruit in kg per capita in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w kg in kg		2017=100
Ogółem Total	29,0	40,7	140,6
jabłonie apples	22,3	28,8	129,4
grusze pears	0,6	1,3	228,6
śliwy plums	1,8	2,9	164,2
wiśnie cherries	2,4	4,5	189,7
czereśnie sweet cherries	1,4	2,3	169,6
pozostałe ^a others ^a	0,6	0,9	147,1

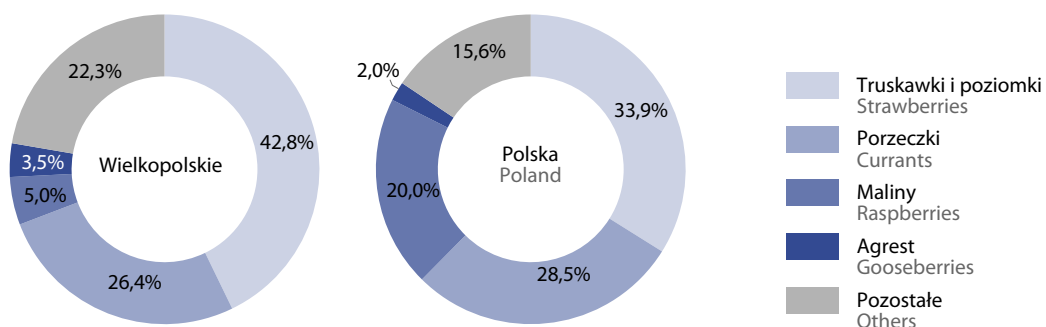
a Morele, brzoskwinie, orzechy włoskie.
a Apricots, peaches, walnuts.

Z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych zebrano łącznie 15,4 tys. ton owoców, tj. 9,8% produkcji owoców w województwie. Był to zbiór przewyższający uzyskany przed rokiem o 0,2 tys. ton, czyli o 1,3%. Największy udział w produkcji tych owoców miały truskawki i poziomki gruntowe, których zbiór stanowił 42,8% ogólnego zbioru omawianych owoców w województwie. Z uwzględnieniem produkcji w ogrodach przydomowych w 2018 r. zebrano 6,6 tys. ton truskawek i poziomek, tj. o 0,2 tys. ton mniej (o 2,2%) niż w 2017 r., a ilość ta stanowiła 3,4% krajowej produkcji.

Mapa 6. Zbiory owoców z drzew według województw w 2018 r.
 Map 6. Production of tree fruit by voivodships in 2018

Wykres 13. Struktura zbiorów owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych w 2018 r.
 Chart 13. Structure of fruit bushes in orchards and berry fruit production in 2018

W 2018 r. produkcja owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca utrzymała się na poziomie zbliżonym do notowanego w ubiegłym roku i wyniosła 4,4 kg (w kraju 15,0 kg wobec 12,9 kg przed rokiem).

Tablica 13. Zbiory owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych na 1 mieszkańca w województwie wielkopolskim

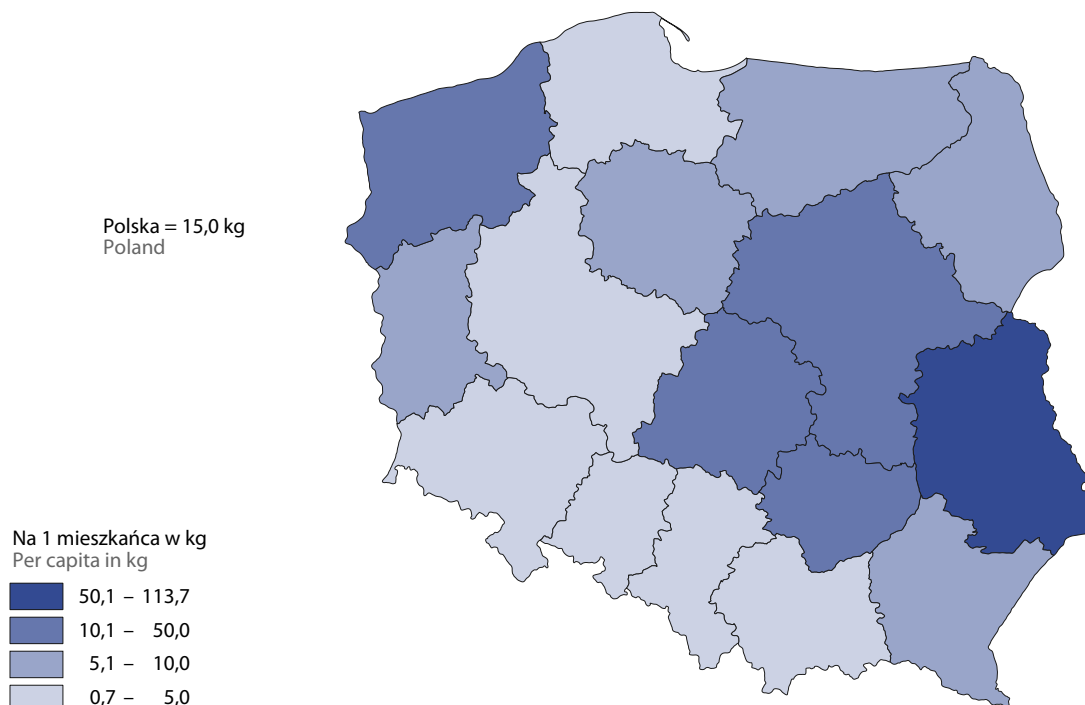
Table 13. Production of fruit bushes in orchards and berry fruit in kg per capita in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
		w kg in kg	2017=100
Ogółem Total	4,4	4,4	101,2
truskawki i poziomki ^a strawberries and wild strawberries ^a	1,9	1,9	97,6
maliny ^b raspberries ^b	0,2	0,2	99,2
porzeczki currants	1,0	1,2	114,9
agrest gooseberries	0,2	0,2	86,6
pozostałe ^c others ^c	1,0	1,0	97,2

a Łącznie z ogrodami przydomowymi. b Łącznie z jeżyną bezkolcową. c Aronia, borówka wysoka, leszczyna i inne.
a Including kitchen gardens. b Including thornless blackberry. c Chokeberry, highbush blueberry, hazelnuts and others.

Mapa 7. Zbiory owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych według województw w 2018 r.

Map 7. Production of fruit bushes in orchards and berry fruit by voivodships in 2018

Rozdział 2

Chapter 2

Produkcja zwierzęca

Animal production

2.1. Bydło

2.1. Cattle

Badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich prowadzone są 2 razy w roku – według stanu na 1 czerwca i na 1 grudnia.

Według stanu w czerwcu 2018 r. pogłowie bydła w województwie wielkopolskim liczyło 1025,9 tys. sztuk i stanowiło 16,5% pogłowia bydła w kraju. Biorąc pod uwagę liczebność stada województwo wielkopolskie plasowało się na 2. miejscu w kraju, po województwie mazowieckim. W porównaniu z czerwcem 2017 r. pogłowie bydła zwiększyło się o 18,9 tys. sztuk, tj. o 1,9% (w kraju o 1,0%). Wzrost liczebności pogłowia odnotowano we wszystkich grupach wiekowo-użytkowych, a największy w grupie młodego bydła od 1 do 2 lat – o 3,5%. Gospodarstwa indywidualne utrzymywały 924,3 tys. sztuk bydła, tj. 90,1% ogólnej ilości w województwie.

**Tablica 14. Pogłowie bydła w województwie wielkopolskim
Stan w czerwcu**

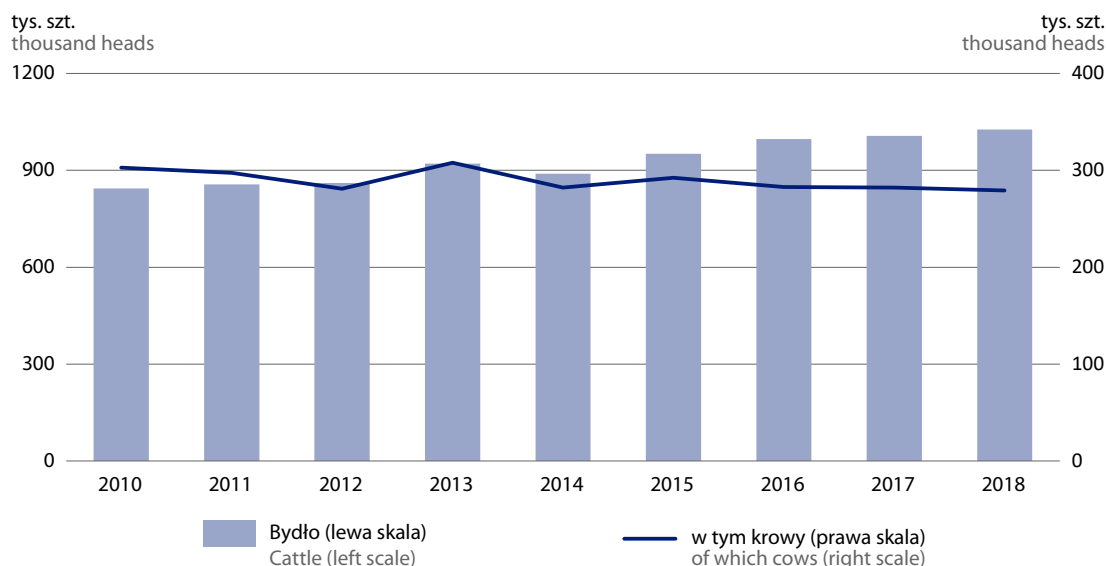
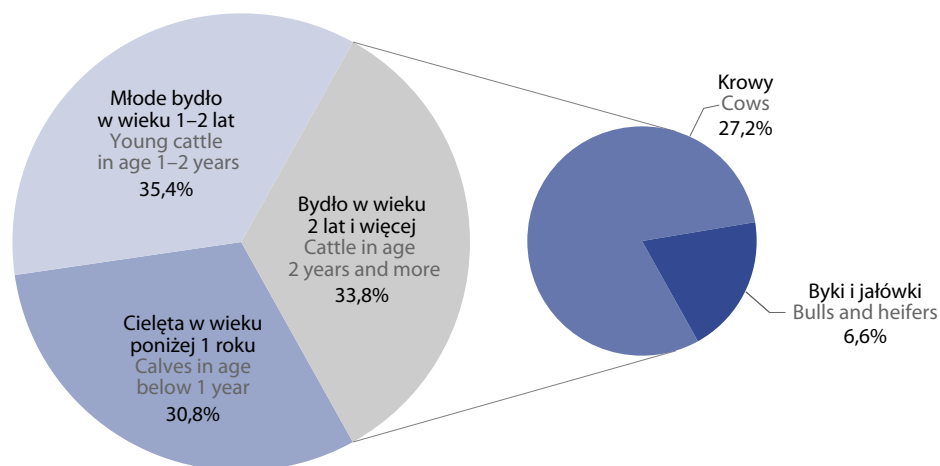
Table 14. Cattle livestock in Wielkopolskie Voivodship
As of June

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
		w sztukach in heads	2017=100
Ogółem Total	1006964	1025888	101,9
cielęta w wieku poniżej 1 roku calves in age below 1 year	312664	316242	101,1
młode bydło w wieku 1–2 lat young cattle in age 1–2 year	350262	362691	103,5
bydło w wieku 2 lat i więcej cattle in age 2 year and more	344038	346955	100,8
w tym krowy of which cows	282210	279291	99,0
w tym mleczne of which dairy	261359	260608	99,7

Stado krów liczyło w tym czasie 279,3 tys. sztuk i było mniejsze niż w analogicznym okresie 2017 r. o 2,9 tys. sztuk, tj. o 1,0% (w kraju wzrosło o 2,3%). Udział krów w stadzie bydła wyniósł 27,2% i obniżył się w porównaniu z ubiegłym rokiem o 0,8 p.proc. Pogłowie krów mlecznych wyniosło 260,6 tys. sztuk i stanowiło 93,3% populacji krów.

Wykres 14. Pogłowie bydła w województwie wielkopolskim

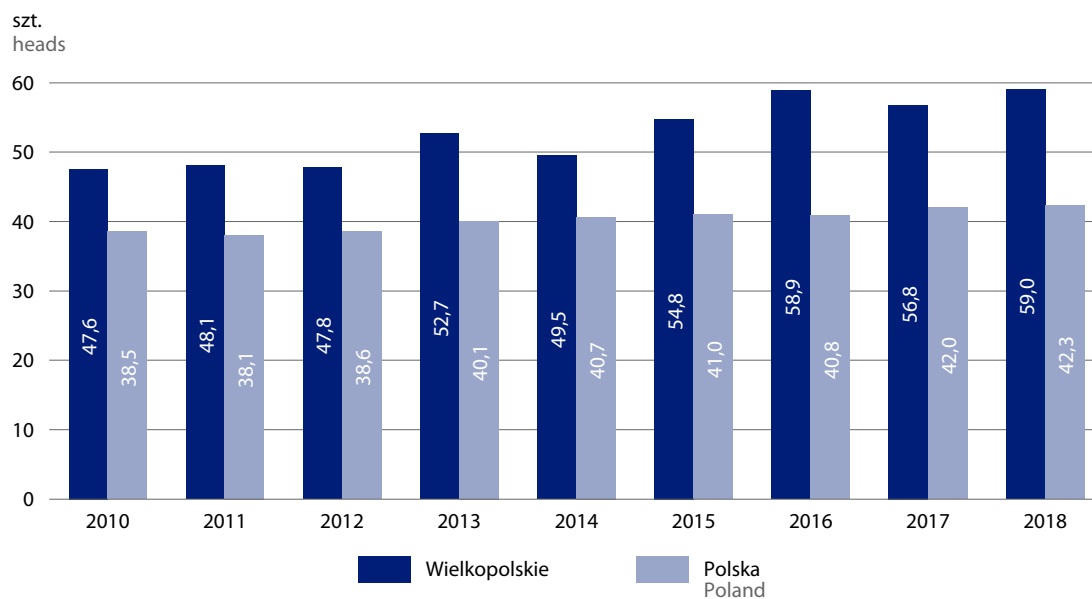
Chart 14. Cattle livestock in Wielkopolskie Voivodship

Wykres 15. Struktura stada bydła według grup wiekowo-użytkowych w województwie wielkopolskim w 2018 r.**Stan w czerwcu**Chart 15. Structure of cattle herd by age usage groups in Wielkopolskie Voivodship in 2018
As of June

W czerwcu 2018 r. obsada bydła na 100 ha użytków rolnych kształtowała się na poziomie 59,0 sztuk (w kraju 42,3 sztuk), czyli była wyższa niż przed rokiem, kiedy wynosiła 56,8 sztuk (w kraju 42,0 sztuk).

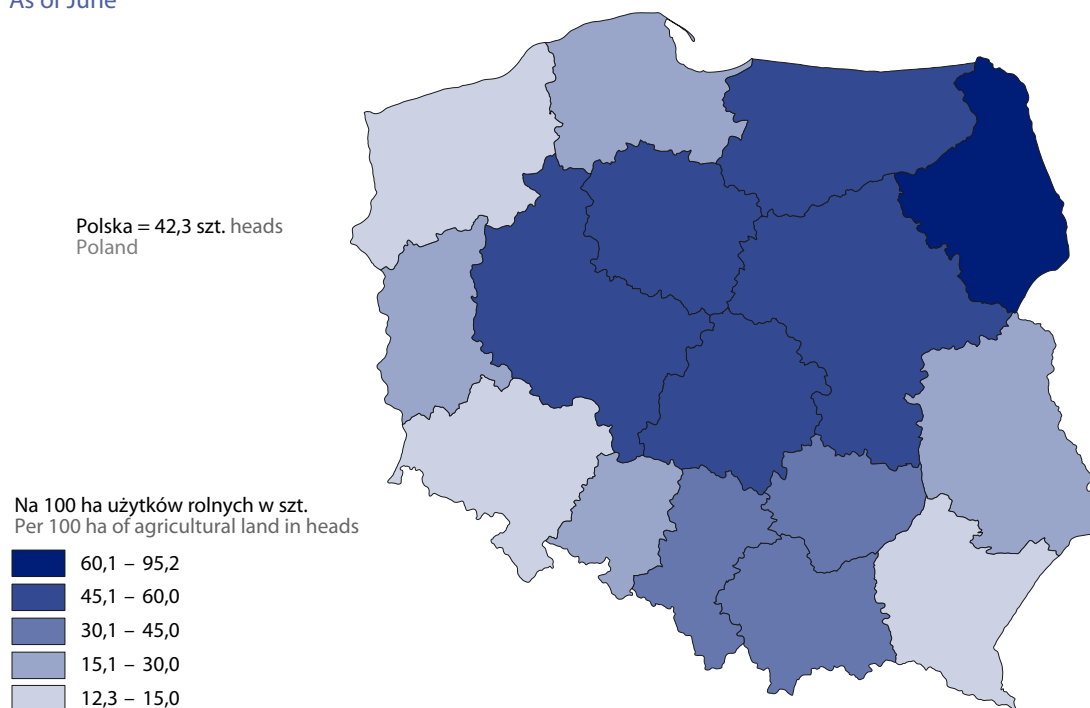
**Wykres 16. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych
Stan w czerwcu**

Chart 16. Livestock density per 100 ha of agricultural land
As of June

**Mapa 8. Pogłowie bydła według województw w 2018 r.
Stan w czerwcu**

Map 8. Cattle stocks by voivodships in 2018
As of June

2.2. Owce

2.2. Sheep

W czerwcu 2018 r. pogłowie owiec w województwie wielkopolskim liczyło 21,2 tys. sztuk i było liczniejsze niż przed rokiem o 0,2 tys. sztuk, tj. o 0,7% (w kraju o 7,0%). Udział w krajowym pogłowie owiec kształtował się na poziomie 7,6%, a województwo wielkopolskie utrzymywało 3. co do wielkości stado w kraju, a więcej owiec miały tylko województwa małopolskie i podlaskie. W gospodarstwach indywidualnych znajdowało się 14,7 tys. sztuk owiec, tj. 69,5% pogłowia w województwie.

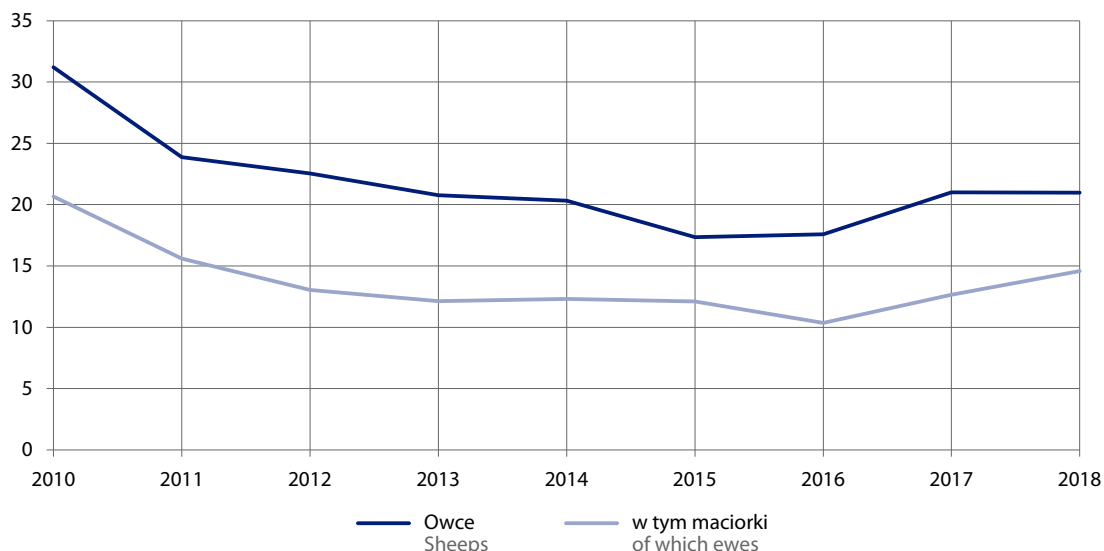
**Tablica 15. Pogłowie owiec w województwie wielkopolskim
Stan w czerwcu**

Table 15. Sheep livestock in Wielkopolskie Voivodship
As of June

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
		w sztukach in heads	2017=100
Ogółem Total	20998	21151	100,7
w tym maciorki of which ewes	12651	14682	116,1

Wykres 17. Pogłowie owiec w województwie wielkopolskim
Chart 17. Sheep livestock in Wielkopolskie Voivodship

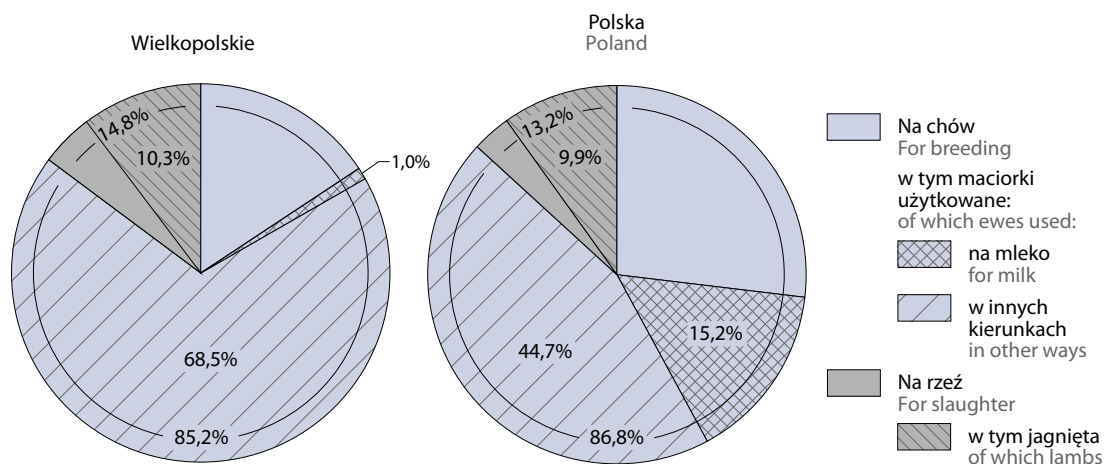
tys. szt.
thousand heads

Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych osiągnęła wartość 1,2 sztuk i utrzymała się na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem (w kraju wynosiła 1,9 sztuk wobec 1,8 sztuk w 2017 r.).

Wykres 18. Struktura stada owiec według grup wiekowo-użytkowych w 2018 r. Stan w czerwcu

Chart 18. Structure of sheep herd by age usage groups in 2018
As of June

2.3. Trzoda chlewna

2.3. Pigs

Badanie pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3 razy w roku – w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia.

Tablica 16. Pogłowie trzody chlewnej w województwie wielkopolskim Stan w czerwcu

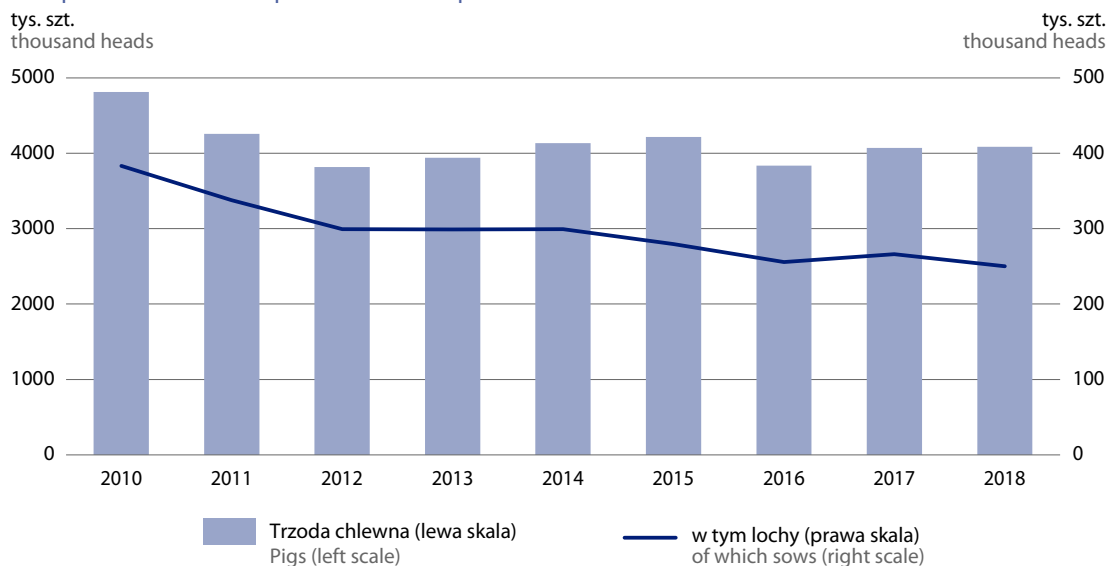
Table 16. Pig livestock in Wielkopolskie Voivodship
As of June

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
		w sztukach in heads	2017=100
Ogółem Total	4070065	4085772	100,4
prosięta o wadze do 20 kg piglets up to 20 kg	996002	923274	92,7
warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg piglets from 20 up to 50 kg	1194863	1212953	101,5
trzoda chlewna na ubój o wadze 50 kg i więcej pigs of 50 kg and more for slaughter	1608570	1694978	105,4
trzoda chlewna na chów o wadze 50 kg i więcej pigs of 50 kg and more for breeding	270630	254567	94,1
w tym lochy of which sows	266138	250092	94,0
w tym prośnie of which mated	186163	167393	89,9

Według stanu na dzień 1 czerwca 2018 r. pogłowie trzody chlewnej w województwie wielkopolskim liczyło 4085,5 tys. sztuk i w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosło o 15,7 tys. sztuk, tj. o 0,4% (w kraju o 4,2%). Wzrost liczebności stada świń został spowodowany zwiększeniem pogłowia świń na ubój – o 5,4% i warchlaków – o 1,5%, natomiast liczebność grup produkcyjno-użytkowych decydujących o możliwościach rozwojowych stada była mniejsza niż przed rokiem, tj. stado świń na chów zmniejszyło się o 5,9%, a prosiąt – o 7,3%. Udział pogłowia utrzymywanego w województwie w krajowym pogłowie świń wyniósł 34,5%, a pod względem wielkości stada województwo wielkopolskie zajmowało 1. miejsce w kraju. W gospodarstwach indywidualnych znajdowało się w tym czasie 2544,7 tys. sztuk świń, tj. 62,3% populacji w województwie.

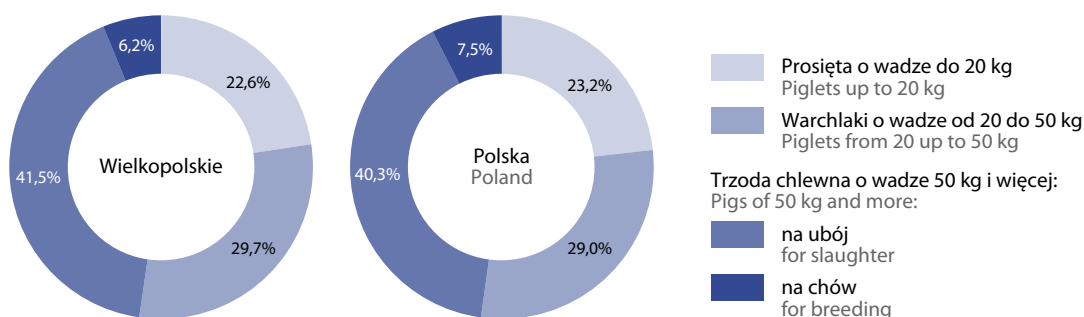
Wykres 19. Pogłowie trzody chlewnej w województwie wielkopolskim

Chart 19. Sheep livestock in Wielkopolskie Voivodship

Wykres 20. Struktura stada trzody chlewnej według grup wiekowo-użytkowych w 2018 r. Stan w czerwcu

Chart 20. Structure of pigs herd by age usage groups in 2018 As of June

Ograniczenie liczebności stada świń na chów oraz prosiąt wiązało się z niską opłacalnością tuczu trzody chlewnej. Uwarunkowania produkcyjno-rynkowe przez kolejny sezon kształtowały rentowność produkcji żywca wieprzowego poniżej poziomu przyjętego za opłacalny dla tuczu świń, tj. co najmniej 10–11. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen żyta w I półroczu 2018 r. kształtowała się w granicach od 6,4 do 7,3 wobec 7,9 do 8,7 przed rokiem, a w II półroczu od 5,5 do 7,1 wobec 6,6 do 9,0. Natomiast relacja do targowiskowych cen jęczmienia wynosiła odpowiednio: w I półroczu – od 5,5 do 6,2 wobec 6,6 do 7,3, a w II półroczu – od 4,6 do 6,2 wobec 6,0 do 7,7.

Wykres 21. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia

Chart 21. Procurement price of pigs for slaughter to marketplace price of rye and barley

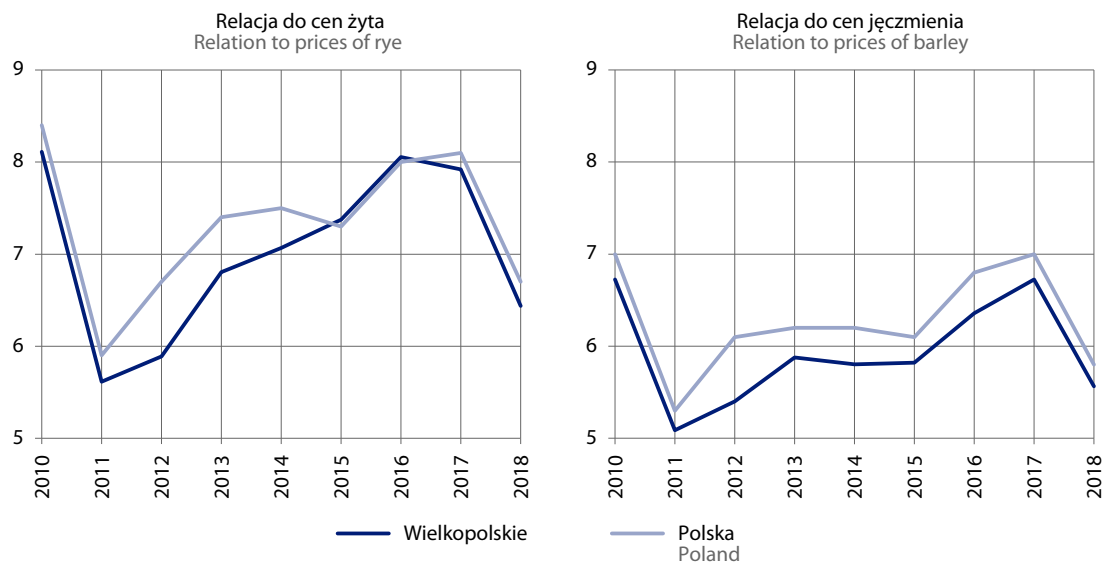
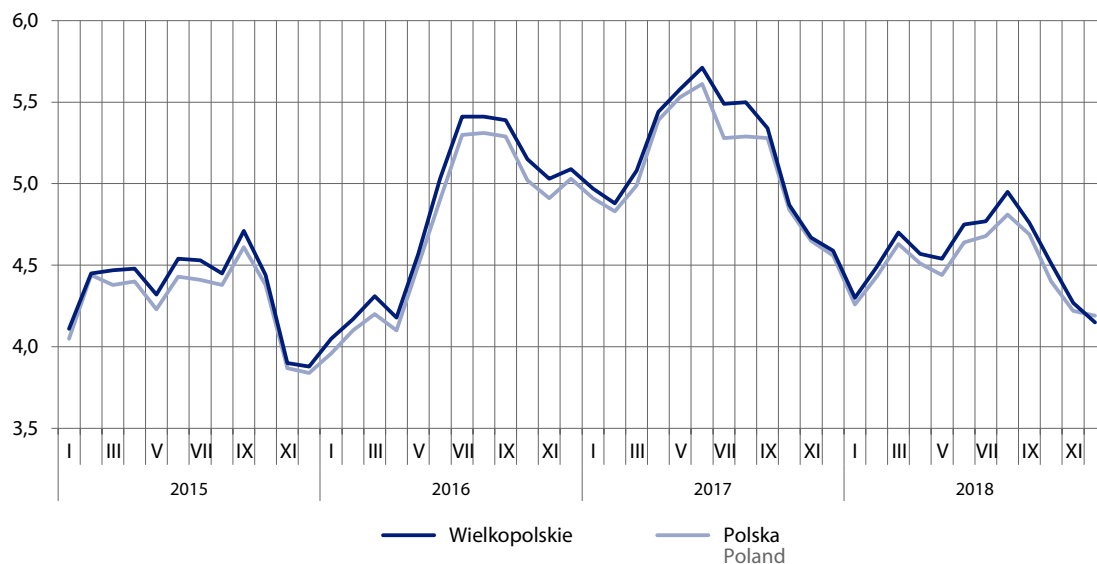
Wykres 22. Ceny skupu żywca wieprzowego

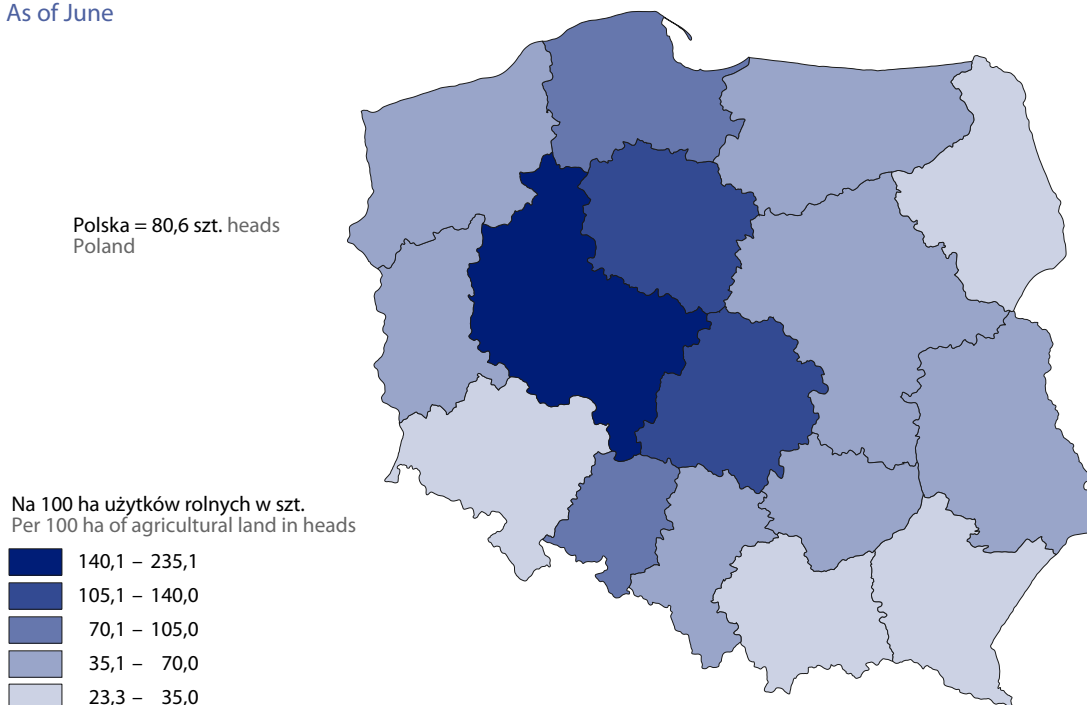
Chart 22. Procurement prices of pigs

zł za 1 kg wagi żywej
PLN per kg of live weight

Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2018 r. kształtowała się na poziomie 235,1 sztuk (w kraju 80,6 sztuk) i była wyższa niż przed rokiem, kiedy wynosiła 229,7 sztuk (w kraju 77,7 sztuk).

**Mapa 9. Pogłowie trzody chlewnej według województw w 2018 r.
Stan w czerwcu**

Map 9. Pig stocks by voivodships in 2018
As of June

2.4. Drób

2.4. Poultry

Pogłowie drobiu (łącznie z pisklętami do 2 tygodnia życia) na dzień 1 grudnia 2018 r. wynosiło 38856,2 tys. sztuk i w ciągu roku zwiększyło się o 741,1 tys. sztuk, czyli o 1,9% (w kraju o 4,8%). Ilość ta stanowiła 19,3% krajowej populacji drobiu i lokowała województwo wielkopolskie na 2. miejscu w kraju, po województwie mazowieckim. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywano 28855,1 tys. sztuk, tj. 74,3% ogólnej ilości drobiu w województwie. W strukturze stada dominował drób kurzy, którego stan kształtował się na poziomie 34761,8 tys. sztuk i stanowił 89,5% populacji drobiu w województwie (w kraju 89,8%), w tym liczba niosek wyniosła 16850,0 tys. sztuk, czyli 48,5% stada kur (w kraju 31,2%).

**Tablica 17. Pogłowie drobiu w województwie wielkopolskim
Stan w końcu roku**

Table 17. Poultry livestock in Wielkopolskie Voivodship
As of the end of year

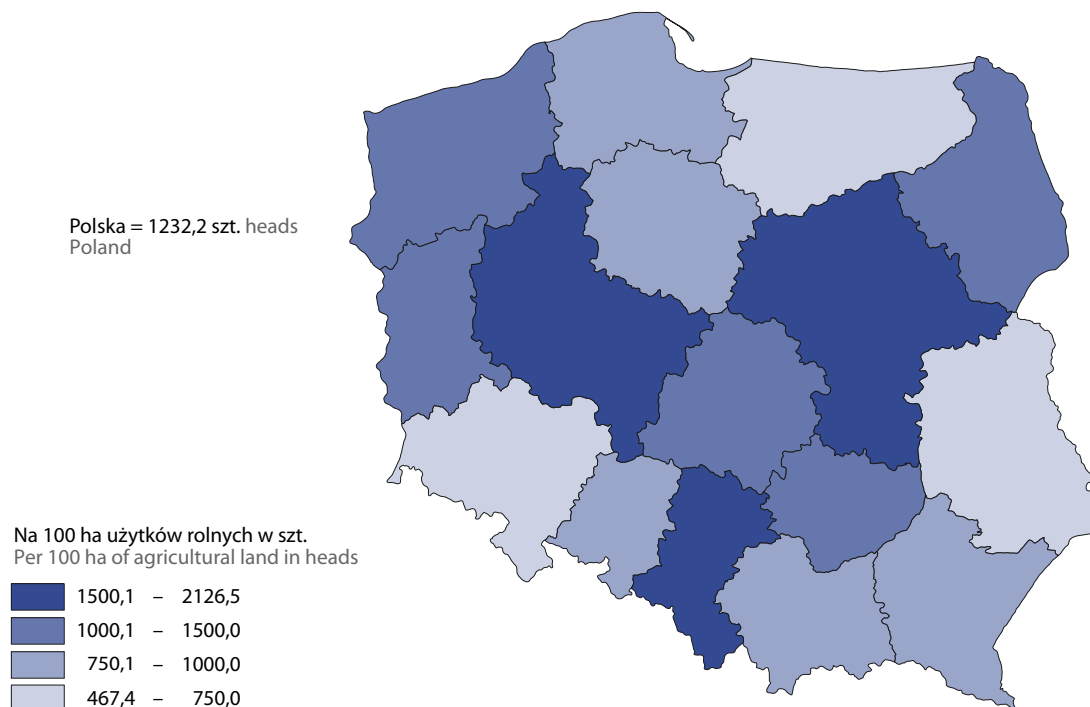
Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
		w sztukach in heads	2017=100
Ogółem Total	38115090	38856150	101,9
w tym kury of which hens	34819694	34761839	99,8
w tym nioski of which laying hens	17618491	16849950	95,6

W grudniu obsada drobiu kurzego na 100 ha użytków rolnych wyniosła w tym czasie 2000,5 sztuk (w kraju 1232,2 sztuk), w tym niosek – 969,7 sztuk (w kraju 384,0 sztuk).

**Mapa 10. Pogłowie kur według województw w 2018 r.
Stan w końcu roku**

Map 10. Hens stocks by voivodships in 2018
As of the end of year

2.5. Produkcja ważniejszych produktów zwierzęcych

2.5. Production of major animal product

Dane o produkcji żywca rzeźnego dotyczą skupu zwierząt rzeźnych (pomniejszonego o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaży targowiskowej oraz uboju z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

Produkcję żywca rzeźnego podaje się:

- w wadze żywej, tj. według wagi zwierząt rzeźnych przed ubojem,
- w wadze poubojowej ciepłej (wbc), tj. w przeliczeniu na mięso (masę mięsno-kostną), łącznie z tłuszczami i podrobami (jeżeli tak zaznaczono), za pomocą współczynników określających poubojową wydajność poszczególnych gatunków zwierząt.

Produkcja żywca rzeźnego wyrażona w wadze żywej w 2017 r. kształtowała się na poziomie 1424,0 tys. ton i przewyższała uzyskaną w 2016 r. o 45,0 tys. ton, tj. o 3,3% (w kraju o 3,6%).

Tablica 18. Produkcja żywca rzeźnego w województwie wielkopolskim
 Table 18. Production of animals for slaughter in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2017=100
	W sztukach In heads		
Bydło (bez cieląt) Cattle (excluding calves)	335732	346826	103,3
Cielęta Calves	3182	1272	40,0
Trzoda chlewna Pigs	4154639	4022014	96,8
Owce Sheep	7059	7436	105,3
Konie Horses	813	454	55,8
	W wadze żywej w t In live weight in t		
Ogółem Total	1379086	1424048	103,3
Bydło (bez cieląt) Cattle (excluding calves)	211356	225150	106,5
Cielęta Calves	274	136	49,6
Trzoda chlewna Pigs	624448	627939	100,6
Owce Sheep	188	213	113,3
Konie Horses	417	254	60,9
Drób Poultry	537707	564779	105,0
Kozy i króliki Goats and rabbits	4696	5577	118,8

W 2017 r. po przeliczeniu na mięso wielkość produkcji żywca rzeźnego (łącznie z tłuszczami i podrobami) wyniosła 1066,1 tys. ton i była wyższa niż w 2016 r. o 31,6 tys. ton, tj. o 3,1% (w kraju o 3,2%). Ilość ta stanowiła 20,9% krajowej produkcji, a województwo wielkopolskie było największym producentem w kraju. Mięso i tłuszcze stanowiły 94,6% produkcji mięsa i podrobów uzyskanej w województwie, a największy udział miało mięso: wieprzowe – 48,5%, drobiowe – 39,2% i wołowe – 11,7%.

Tablica 19. Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów w województwie wielkopolskim

Table 19. Production of meat, fats and pluck in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	
		w t in t	2016=100
Produkcja żywca rzeźnego ^a w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) Production of animals for slaughter ^a in terms of meat (including fats and pluck)	1034525	1066134	103,1
Mięso i tłuszcze Meat and fats	979759	1009093	103,0
w tym: wołowe of which: beef	110346	117861	106,8
wieprzowe pork	487070	489793	100,6
drobiowe poultry	376395	395346	105,0
Podroby Pluck	54766	57041	104,2

a W wadze poubojowej ciepłej
a In post-slaughter hot weight

W 2017 r. produkcja mleka krowiego wyniosła 1838,4 mln litrów i przewyższała uzyskaną w 2016 r. o 83,3 mln litrów, tj. o 4,7% (w kraju o 3,4%). Ilość ta stanowiła 13,8% krajowej produkcji mleka, a uwzględniając wielkość produkcji województwo wielkopolskie plasowało się na 3. miejscu, po województwach mazowieckim i podlaskim. Przeciętna roczna wydajność od 1 krowy wyniosła 6606 litrów (w kraju – 5687 litrów) i była najwyższa w porównaniu z innymi województwami.

Produkcja jaj kurzych (wylęgowych i konsumpcyjnych) kształtowała się w tym czasie na poziomie 3344,8 mln szt. i obniżyła się w ciągu roku o 452,6 mln sztuk, tj. o 11,9% (w kraju wzrosła o 3,8%). Produkcja na takim poziomie stanowiła 30,4% ilości jaj zebranych w kraju, a województwo wielkopolskie było ich największym producentem. Przeciętnie od 1 kury zebrano 209 jaj (w kraju 218 sztuk) i była to jedna z niższych wydajności, gdyż województwo wielkopolskie zajmowało przedostatnią pozycję w kraju, przed województwem śląskim.

Tablica 20. Produkcja mleka krowiego, jaj kurzych i wełny owczej w województwie wielkopolskim

Table 20. Production of cows' milk, hen eggs and sheep wool in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	2016=100
Produkcja mleka krowiego w tys. litrów Cow's milk production in thousand litres	1755108	1838398	104,7
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l Average annual quantity of milk per cow in l	6436	6606	102,6
Produkcja jaj kurzych w tys. szt. Egg production in thousand units	3797327	3344762	88,1
Przeciętna roczna liczba jaj od kury nioski w szt. Average annual number of eggs per laying hen in units	245	209	85,3
Produkcja wełny owczej niepranej w kg Sheep's greasy wool production in kg	53687	58411	108,8
Przeciętna roczna ilość wełny od 1 owcy w kg Average annual quantity of wool per sheep in kg	3,1	2,9	93,5

Produkcja wełny owczej niepranej wyniosła w tym czasie 58,4 ton i przewyższała uzyskaną przed rokiem o 4,7 ton, tj. o 8,8% (w kraju o 10,1%). Województwo wielkopolskie było 5. co do wielkości producentem wełny w kraju, po województwach: małopolskim, podlaskim, podkarpackim i lubelskim, a od 1 owcy uzyskano średnio 2,9 kg (w kraju 3,3 kg). Była to niska wydajność, gdyż mniej wełny od 1 sztuki pozyskano tylko w województwie małopolskim.

Rozdział 3

Chapter 3

Skup produktów rolnych

Procurement of agricultural products

Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze prowadzące skup produktów rolnych bezpośrednio od producentów z terenu województwa.

Wartość skupu produktów rolnych w 2018 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 11670,9 mln zł (według cen bieżących, bez podatku VAT), z czego 74,1% od gospodarstw indywidualnych. Udział województwa wielkopolskiego w skupie ogólnokrajowym wyniósł 18,2%. W porównaniu z rokiem poprzednim wartość skupu produktów rolnych zmniejszyła o 292,6 mln zł, tj. o 2,4% (w kraju o 1,6%).

Tablica 21. Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące^a) w województwie wielkopolskim
Table 21. Procurement value of agricultural products (current prices^a) in Wielkopolskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
		w zł in PLN	2017=100
Ogółem Total	11963581317	11670932296	97,6
Produkty roślinne Crop products	2947704050	2959068529	100,4
Produkty zwierzęce Animal products	9015877267	8711863767	96,6

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT
a Paid to suppliers; excluding VAT

3.1. Skup produktów roślinnych

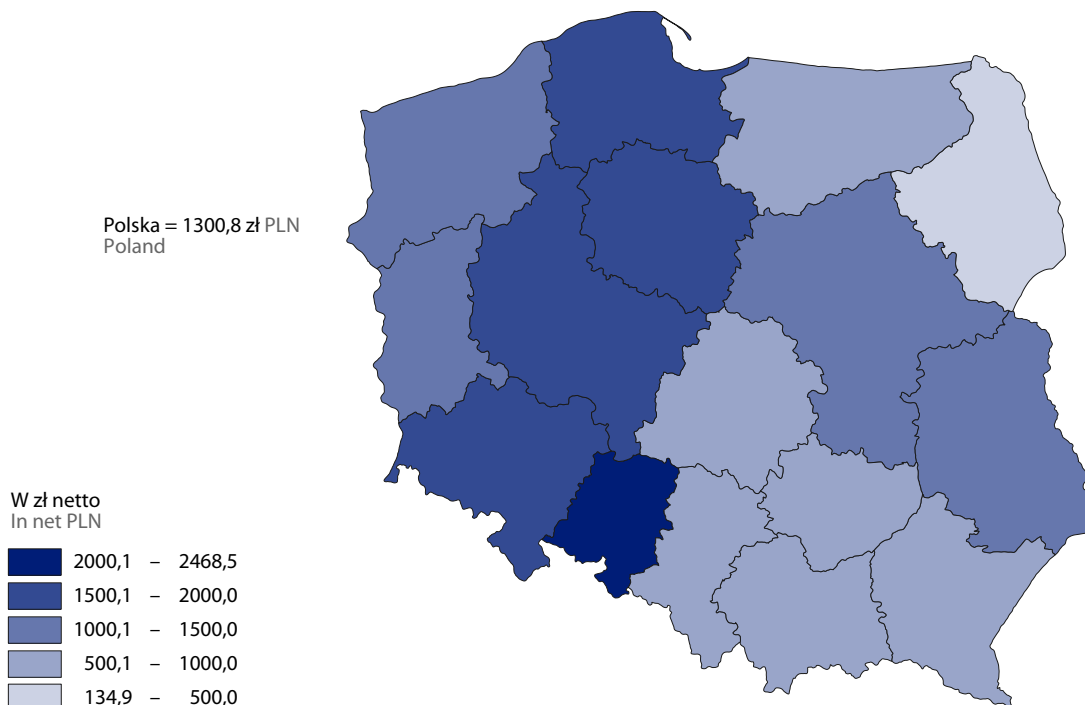
3.1. Procurement of crop products

W 2018 r. wartość skupu produktów roślinnych wyniosła 2959,1 mln zł i stanowiła 25,4% wartości skupu produktów rolnych w województwie oraz 15,5% wartości produktów roślinnych skupionych w kraju. W odniesieniu do 2017 r. wartość tych produktów wzrosła o 11,4 mln zł, tj. o 0,4% (w kraju obniżyła się o 2,4%). Za produkty roślinne skupione od gospodarstw indywidualnych zapłacono 2284,5 mln zł, czyli 77,2% wartości tych produktów skupionych w województwie.

Dane o skupie zbóż, jeżeli nie zaznaczono inaczej, dotyczą ziarna zbóż konsumpcyjnych, paszowych i siewnych z wyodrębnieniem zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi), pszenicy, żyta, jęczmienia i owsa (łącznie z mieszankami zbożowymi) oraz pszenżyta.

W 2018 r. skupiono 1711,2 tys. ton ziarna zbóż ogółem, w tym 1695,0 tys. ton zbóż konsumpcyjnych i paszowych, a ilości te stanowiły odpowiednio 15,2% i 15,1% skupu krajowego. W porównaniu z rokiem ubiegłym wielkość skupu ziarna zbóż ogółem obniżyła się o 170,8 tys. ton, tj. o 9,1% (w kraju o 12,8%), w tym zbóż konsumpcyjnych i paszowych o 167,5 tys. ton, czyli o 9,0% (w kraju o 12,7%). W ogólnej ilości skupu zbóż konsumpcyjnych i paszowych największy odsetek stanowiły: pszenica – 36,6%, żyto – 10,7% oraz pszenżyto – 10,5%. Od gospodarstw indywidualnych skupiono 1223,6 tys. ton zbóż, tj. 71,5% ilości skupionej w województwie.

Mapa 11. Wartość skupu produktów roślinnych na 1 ha użytków rolnych według województw w 2018 r.
 Map 11. Procurement value of crop products per 1 ha of agricultural land by voivodships in 2018

Dane o skupie ziemniaków, poza dostawami do punktów skupu, obejmują również dostawy do gozelnii, płatkarni i suszarni.

W 2018 r. łączny skup ziemniaków ukształtował się na poziomie 369,9 tys. ton i stanowił 21,4% skupu krajowego. W porównaniu z 2017 r. nastąpił spadek masy skupionych ziemniaków o 73,2 tys. ton, tj. o 16,5% (w kraju o 5,0%). Większość ziemniaków, które trafiły do skupu pochodziła z gospodarstw indywidualnych, od których skupiono 325,6 tys. ton, czyli 88,0% ilości skupionej w województwie.

Skup buraków cukrowych od producentów z terenu województwa wielkopolskiego wyniósł 2887,2 tys. ton i obniżył się w stosunku do notowanego przed rokiem o 70,3 tys. ton, tj. o 2,4% (w kraju wzrósł o 0,7%), a ilość ta stanowiła 19,5% krajowego skupu buraków. Od rolników indywidualnych zakupiono 2299,4 tys. ton korzeni, tj. 79,6% ilości skupionej w województwie.

W 2018 r. skupiono 106,9 tys. ton rzepaku i rzepiku, a ilość ta była mniejsza niż przed rokiem o 179,2 tys. ton, tj. o 62,6% (w kraju o 8,4%). Skup na takim poziomie stanowił 6,7% skupu krajowego. Rolnicy indywidualni dostarczyli 88,2 tys. ton rzepaku i rzepiku, czyli 82,5% ilości skupionej w województwie.

Dostawy warzyw do skupu osiągnęły poziom 375,5 tys. ton i były mniejsze od ubiegłorocznych o 3,6 tys. ton, tj. o 1,0% (w kraju o 0,9%). Stanowiły one 20,5% ilości warzyw skupionych w kraju, a z gospodarstw indywidualnych pochodziło 352,5 tys. ton, tj. 93,9% ilości skupionej w województwie. Największy udział w skupie miały: cebula – 33,7%, pomidory – 17,9% oraz kapusta i warzywa z grupy pozostałych – po 12,1%.

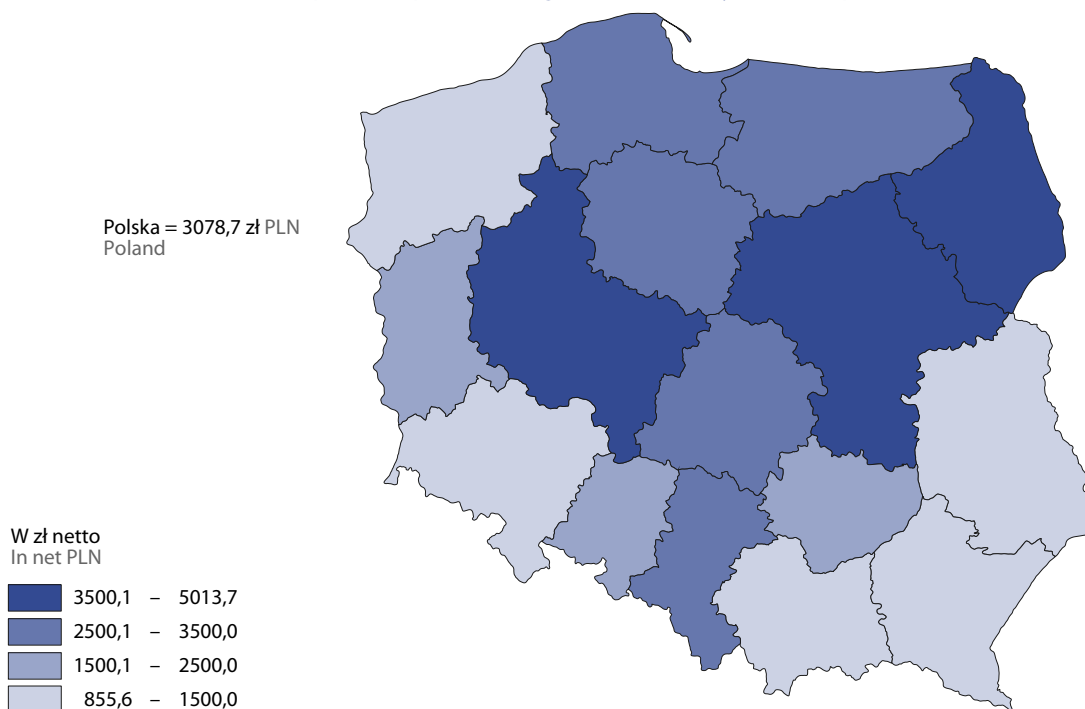
Łącznie skupiono 117,7 tys. ton owoców, tj. 3,7% ilości skupionej w kraju. Skup ten przewyższał wyjątkowo niski ubiegłoroczny o 67,2 tys. ton, tj. o 133,1% (w kraju o 51,0%). Z gospodarstw indywidualnych pochodziło 112,6 tys. ton owoców, tj. 95,7% ilości skupionej w województwie. W ogólnej masie skupionych owoców dominowały: jabłka z udziałem 78,1%, wiśnie – 7,1%, śliwki – 4,8% i porzeczki – 3,2%.

3.2. Skup produktów zwierzęcych

3.2. Procurement of animal products

Wartość skupu produktów zwierzęcych w 2018 r. kształtowała się na poziomie 8711,9 mln zł i stanowiła 74,6% wartości produktów rolnych skupionych w województwie. Udział województwa wielkopolskiego w wartości produktów zwierzęcych w kraju kształtował się na poziomie 19,3%. W odniesieniu do 2017 r. odnotowano spadek wartości tych produktów o 304,0 mln zł, tj. o 3,4% (w kraju o 1,3%). Wartość produktów zwierzęcych skupionych od gospodarstw indywidualnych zamknęła się kwotą 6360,3 mln zł i stanowiła 73,0% kwoty wypłaconej za te produkty w województwie.

Mapa 12. Wartość skupu produktów zwierzęcych na 1 ha użytków rolnych według województw w 2018 r.
Map 12. Procurement value of animal products per 1 ha of agricultural land by voivodships in 2018

Dane o skupie żywca rzeźnego (bydła, cieląt, trzody chlewnej, owiec, koni i drobiu) dotyczą tylko zwierząt rzeźnych (łącznie z żywcem skupowanym na eksport) bez skupu zwierząt hodowlanych.

W przypadku skupu trzody chlewnej dane nie obejmują prosiąt i warchlaków.

W 2018 r. skupiono 1381,0 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej. W porównaniu z rokiem ubiegłym nastąpił wzrost o 11,2 tys. ton, tj. o 0,8% (w kraju o 1,5%), a udział województwa wielkopolskiego w skupie ogólnopolskim wyniósł 21,4%. Gospodarstwa indywidualne dostarczyły 936,5 tys. ton żywca, tj. 67,8% ilości skupionej w województwie.

Skup żywca wołowego kształtował się w tym czasie na poziomie 195,0 tys. ton i był mniejszy niż przed rokiem o 7,5 tys. ton, tj. o 3,7% (w kraju również o 3,7%). Udział skupu dokonanego w województwie wielkopolskim w krajowych dostawach wyniósł 21,6%. Rolnicy indywidualni dostarczyli do skupu 185,6 tys. ton żywca wołowego, czyli 95,2% ilości skupionej w województwie.

W 2018 r. skupiono 601,4 tys. ton żywca wieprzowego, czyli 25,3% ilości skupionej w kraju. Na przestrzeni roku wystąpił spadek skupu o 8,6 tys. ton, tj. o 1,4% (w kraju odnotowano wzrost o 5,3%). Z gospodarstw indywidualnych pochodziło 292,2 tys. ton żywca wieprzowego, tj. 48,6% ilości skupionej w województwie.

Dostawy żywca drobiowego wyniosły 584,2 tys. ton, tj. 18,5% krajowego skupu drobiu rzeźnego. W porównaniu z 2017 r. dostawy wzrosły o 27,5 tys. ton, tj. o 4,9% (w kraju o 0,3%), a głównymi dostawcami byli rolnicy indywidualni, którzy sprzedali 458,4 tys. ton żywca drobiowego, czyli 78,5% ilości skupionej w województwie.

Po przeliczeniu na mięso skup żywca rzeźnego, łącznie z tłuszczami, w 2018 r. wyniósł 1006,8 tys. ton i przewyższał ubiegłoroczny o 9,7 tys. ton, tj. o 1,0% (w kraju o 1,8%), a udział województwa w ogólnopolskim skupie wyniósł 21,4%.

W 2018 r. skup mleka krowiego w województwie wielkopolskim wyniósł 1773,4 mln litrów i przewyższał ubiegłoroczny o 42,6 mln litrów, tj. o 2,5% (w kraju o 2,7%). Ilość mleka skupiona w województwie stanowiła 15,3% krajowego skupu. Większa część mleka pochodziła od rolników indywidualnych, którzy dostarczyli 1480,8 mln litrów, tj. 83,5% ogólnej ilości.

Skup jaj kurzych konsumpcyjnych osiągnął poziom 216,8 mln sztuk i był prawie o połowę niższy niż przed rokiem, a ilość ta stanowiła 28,9% krajowego skupu. Gospodarstwa indywidualne dostarczyły zaledwie 31,9% jaj skupionych w województwie.

Rozdział 4

Chapter 4

Ceny w rolnictwie

Prices in agriculture

4.1. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach

4.1. Prices agricultural products in procurement and marketplaces

W 2018 r. wzrosły ceny skupu zbóż konsumpcyjnych i paszowych (oprócz żyta), ziemniaków, buraków cukrowych, żywca wołowego i drobiowego, a mniej płacono za rzepak i rzepik przemysłowy, cielęta, żywiec wieprzowy, mleko i jaja kurcze.

Ceny skupu są cenami przeciętnymi obliczonymi jako iloraz wartości (bez podatku VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych skupionych w danym okresie przez podmioty gospodarcze prowadzące skup bezpośrednio od producentów. Prezentowane ceny skupu produktów rolnych pochodzą z badania miesięcznego (meldunek o skupie produktów rolnych realizowanym przez osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej) i półrocznego (sprawozdawczość uwzględniająca korekty danych meldunkowych oraz skup realizowany przez osoby fizyczne o wartości co najmniej 10 tys. zł).

Wskaźniki cen skupu obliczono w zakresie porównywalnym: dla miesięcy na bazie danych meldunkowych, w ujęciu półrocznym po uwzględnieniu korekt wynikających ze sprawozdawczości półrocznej.

Na targowiskach więcej płacono w tym czasie za wszystkie produkty objęte obserwacją, z wyjątkiem prosiąt do dalszego chowu.

Źródłem informacji o cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny miesięczne obliczono jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali całego kraju i województw; przeciętne ceny kwartalne, półroczne i roczne – jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W 2018 r. średnioroczna cena skupu pszenicy wyniosła 73,03 zł za 1 dt (w kraju 72,62 zł) i przewyższała cenę sprzed roku o 8,6% (w kraju o 9,3%). Droższa była również pszenica na targowiskach, gdyż za 1 dt rolnicy otrzymywali średnio 86,52 zł (w kraju 83,63 zł), tj. o 7,1% więcej (w kraju o 6,0%).

W skupie żyto było tańsze niż przed rokiem, za 1 dt płacono producentom średnio 54,30 zł, tj. o 0,8% mniej (w kraju wystąpił wzrost ceny do poziomu 59,67 zł, tj. o 9,1%). Natomiast na wolnym rynku żyto podrożało, średnia cena wyniosła 70,07 zł za 1 dt (w kraju 67,10 zł) i była wyższa o 9,7% (w kraju o 6,1%).

Więcej płacono również za ziemniaki. Średnia cena w skupie osiągnęła poziom 49,41 zł za 1 dt (w kraju 42,58 zł) i była wyższa od notowanej przed rokiem o 26,7% (w kraju o 14,9%), a w obrocie targowiskowym za 1 dt rolnicy otrzymywali średnio 102,01 zł (w kraju 96,95 zł), tj. o 9,7% więcej (w kraju o 10,9%).

Przeciętna cena skupu żywca wołowego (w wadze żywej) wyniosła 6,55 zł (w kraju 6,58 zł), czyli w odniesieniu do 2017 r. wzrosła o 0,8% (w kraju o 3,6%).

Tańszy był żywiec wieprzowy w skupie, za 1 kg producenci otrzymywali średnio 4,51 zł (w kraju 4,48 zł), tj. o 10,8% mniej (w kraju o 11,4%).

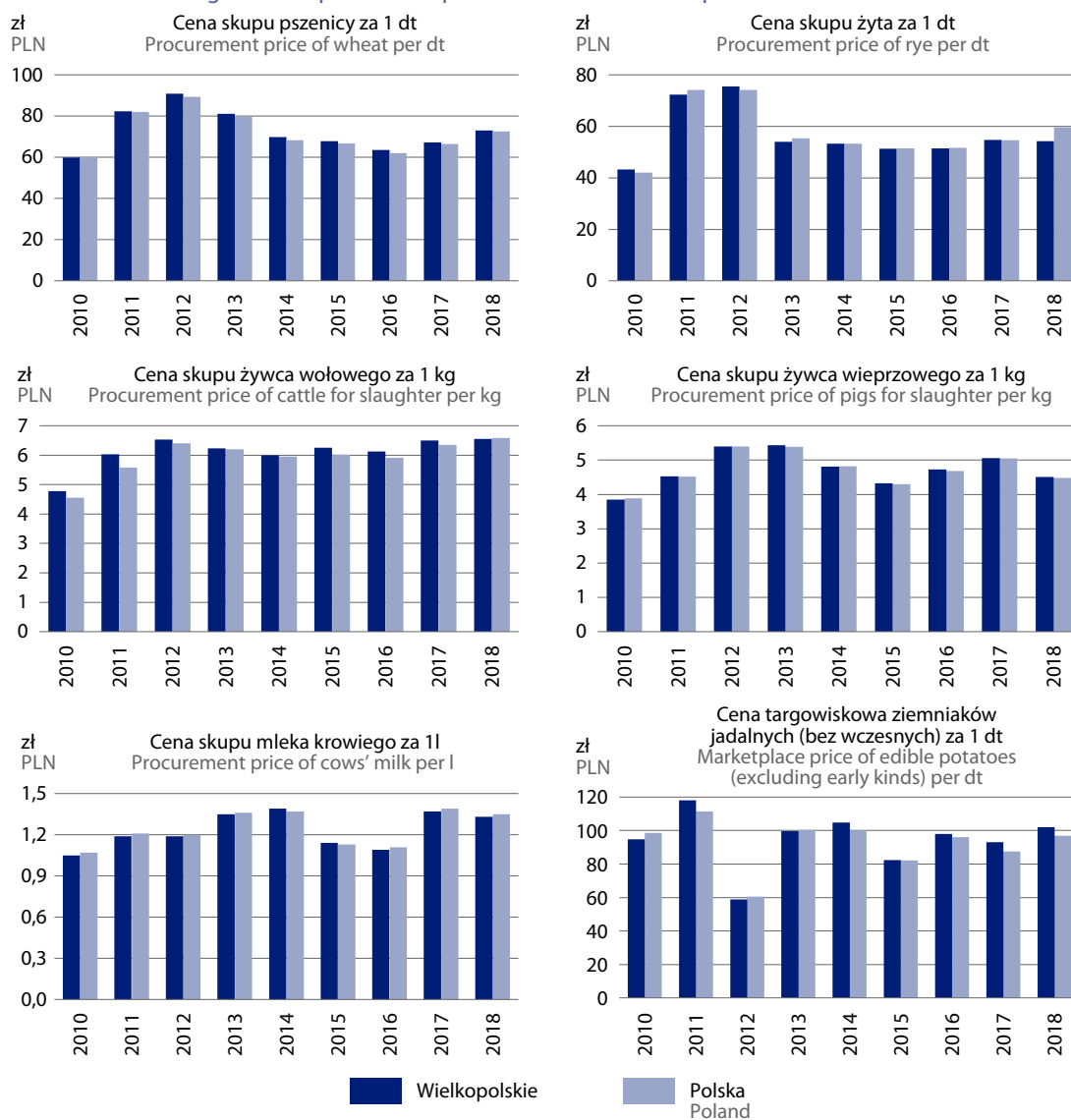
W omawianym roku za 1 litr mleka płacono średnio 1,33 zł (w kraju 1,35 zł), czyli o 3,3% mniej niż rok wcześniej (w kraju o 3,2%).

Średnia cena jaj kurzych konsumpcyjnych w skupie ukształtowała się na poziomie 0,19 zł za 1 sztukę (w kraju 0,22 zł) i była niższa niż w 2017 r. o 17,4% (w kraju o 18,5%). Natomiast na targowiskach jaja kurze podrożały, gdyż płacono za nie 0,74 zł (w kraju 0,78 zł), tj. o 13,8% więcej niż przed rokiem (w kraju o 9,9%).

Przez cały rok na targowiskach notowana była cena prosiąt na chów. Za 1 sztukę rolnicy otrzymywali średnio 151,19 zł (w kraju 182,01 zł) i była to cena niższa niż przed rokiem o 5,3% (w kraju o 1,1%). Najwyższą cenę w ciągu roku prosięta osiągnęły w lipcu, kiedy za 1 sztukę płacono 155,83 zł.

Wykres 23. Ceny wybranych produktów rolnych w skupie i na targowiskach

Chart 23. Prices of selected agricultural products in procurement and marketplaces

4.2. Ceny gruntów ornych w obrocie prywatnym

4.2. Prices of arable land in private turnover

Źródłem informacji o cenach gruntów ornych w obrocie prywatnym jest kwartalne badanie przeprowadzane w formie wywiadu przez ankietera z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego wylosowanego do reprezentacyjnych badań rolniczych. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen kwartalnych.

W 2018 r. w województwie wielkopolskim odnotowano wzrost cen ziemi w obrocie prywatnym. Przeciętna cena 1 ha gruntów ornych kształtowała się na poziomie 60,9 tys. zł (w kraju 44,4 tys. zł) i przewyższała ubiegłoroczną o 7,4% (w kraju o 7,5%). Ceny ziemi uzależnione są od klasy bonitacyjnej, położenia gruntów oraz jakościowej przydatności do prowadzenia określonych upraw. Średnia cena gruntów dobrych (pszenno-buraczanych), obejmujących klasy bonitacyjne I, II i IIIa, wyniosła 77,8 tys. zł za 1 ha (w kraju 55,5 tys. zł) i przewyższała cenę sprzed roku o 8,5% (w kraju o 5,5%). Za 1 ha gruntów średnich (żytnio-ziemniaczanych), zaliczanych do klasy IIIb i IV trzeba było zapłacić 63,5 tys. zł (w kraju 45,6 tys. zł), tj. o 7,6% więcej niż w 2017 r. (w kraju o 8,1%). Natomiast grunty orne słabe (piaszczyste), zaliczane do klas bonitacyjnych V i VI, osiągnęły wartość 42,4 tys. zł (w kraju 31,7 tys. zł), czyli były droższe niż przed rokiem o 3,1% (w kraju o 8,1%).

Rozdział 5

Chapter 5

Globalna, końcowa i towarowa produkcja rolnicza

Gross, final and market agricultural output

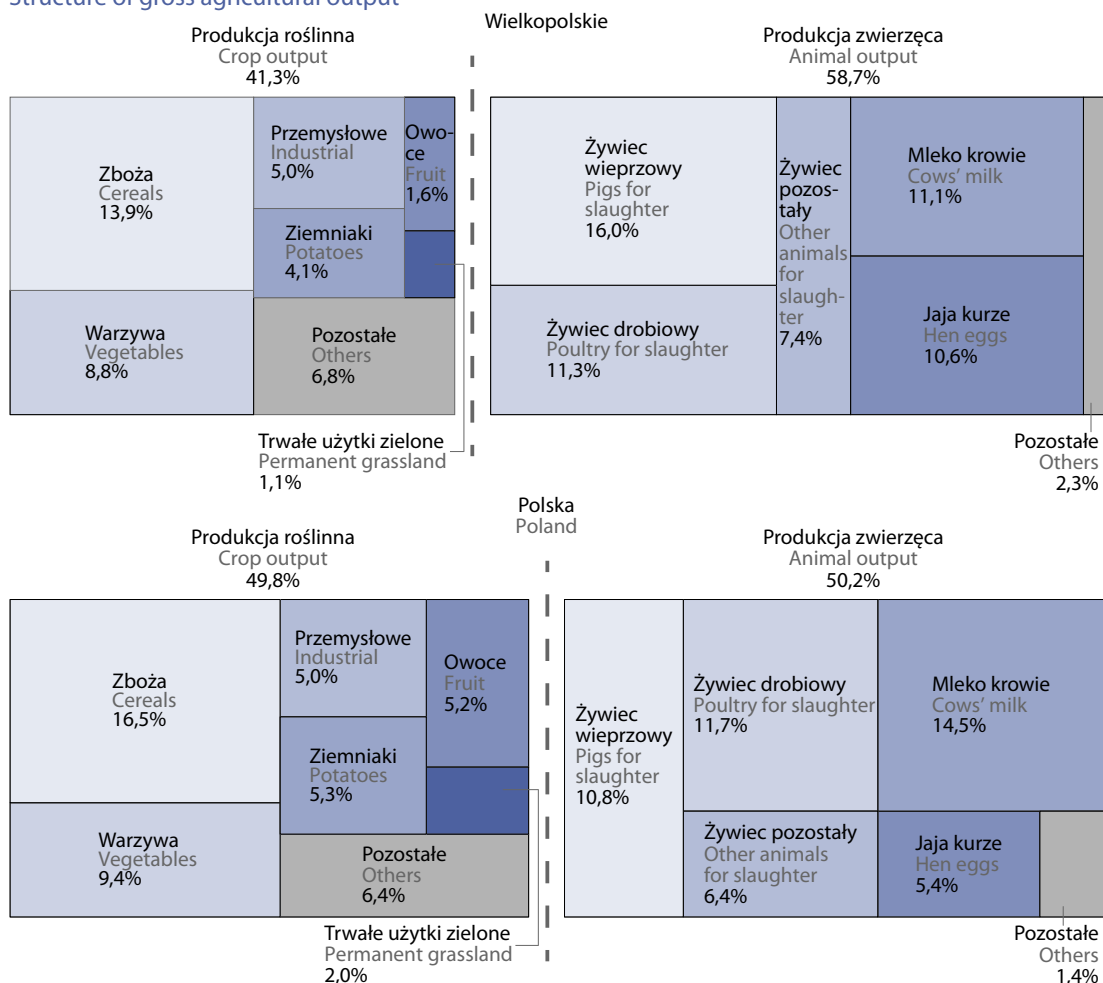
5.1. Globalna produkcja rolnicza

5.1. Gross agricultural output

Globalna produkcja rolnicza obejmuje (ustaloną szacunkowo): produkcję roślinną, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku), produkcję zwierzęcą, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Wykres 24. Struktura rolniczej produkcji globalnej

Chart 24. Structure of gross agricultural output

W 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wartość globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych) wzrosła o 7,3% (w kraju o 2,5%), przy czym wartość produkcji roślinnej była wyższa o 16,1%, a zwierzęcej o 1,8%. Udział województwa wielkopolskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 17,5%. Produkcja roślinna stanowiła 41,3% globalnej produkcji rolniczej województwa (w kraju 49,8%), a produkcja zwierzęca – 58,7% (w kraju 50,2%). W tworzeniu globalnej produkcji rolniczej dominowały gospodarstwa indywidualne, których udział w produkcji województwa wyniósł 76,3% (w kraju 90,0%). Największy udział w globalnej produkcji roślinnej miały zboża i warzywa, a w globalnej produkcji zwierzęcej – żywiec rzeźny, mleko krowie oraz jaja kurcze.

Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

5.2. Końcowa produkcja rolnicza

5.2. Final agricultural output

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

W 2017 r. wartość produkcji końcowej w województwie wielkopolskim w porównaniu z rokiem poprzednim była wyższa o 6,5% (w kraju o 2,2%), a jej udział w krajowej produkcji końcowej kształtował się na poziomie 18,0%. Do zwiększenia wartości produkcji końcowej przyczynił się przede wszystkim wzrost produkcji roślinnej o 21,2%, gdyż produkcja zwierzęca była wyższa zaledwie o 0,4%. Dominujący udział w końcowej produkcji województwa miała produkcja zwierzęca, która stanowiła 66,4% ogólnej wartości (w kraju 58,9%), a na produkcję roślinną przypadało 33,6% (w kraju 41,1%). Produkcja końcowa gospodarstw indywidualnych stanowiła 73,9% wartości produkcji końcowej województwa (w kraju 89,2%).

5.3. Towarowa produkcja rolnicza

5.3. Market agricultural output

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Wartość produkcji towarowej w województwie wielkopolskim w ujęciu rocznym wzrosła o 4,0% (w kraju o 1,3%), co spowodowane było wzrostem wartości towarowej produkcji roślinnej o 16,0%, gdyż towarowa produkcja zwierzęca obniżyła się o 0,9%. Udział wartości sprzedanych produktów rolnych w województwie wielkopolskim w krajowej produkcji towarowej wyniósł 18,4%. O wartości produkcji towarowej decydowała sprzedaż produktów zwierzęcych, których udział wyniósł 67,7% (w kraju 59,9%), a produkty roślinne stanowiły 32,3% (w kraju 40,1%). Wartość produktów rolnych sprzedanych przez rolników indywidualnych stanowiła 73,0% produkcji towarowej województwa (w kraju 87,8%).

Uwagi ogólne

1. Prezentowane informacje opracowano metodą rodzaju działalności i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), do której są zaliczane.
2. Dane zostały przedstawione dla rolnictwa ogółem oraz gospodarstw indywidualnych (gospodarstw rolnych osób fizycznych).
3. Gospodarstwo rolne – jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i prowadząca działalność rolniczą. Do działalności rolniczej zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin oraz chowem i hodowlą zwierząt, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym również uprawę grzybów), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych, chów i hodowlę zwierząt w gospodarstwie (bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, zwierząt futerkowych, zwierząt łownych utrzymywanych na rzeź), pszczoł oraz działalność polegającą na utrzymaniu gruntów rolnych już niewykorzystywanych do celów produkcyjnych według zasad dobrej kultury rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska (zgodnie z normami).
4. Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną. Gospodarstwa indywidualne obejmują:
  - gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych,
  - gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.
5. Za użytkownika gospodarstwa rolnego uważa się osobę fizyczną, osobę prawną oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, faktycznie użytkującą gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa, czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.
6. Wielkość produkcji roślinnej obliczono na podstawie:
  - wyników reprezentacyjnego czerwcowego badania rolniczego (R-CzBR) i badania struktury gospodarstw rolnych (SGR) lub powszechnych spisów rolnych – w zakresie powierzchni zasiewów,
  - wyników reprezentacyjnych badań plonów i zbiorów oraz ocen i ekspertyz rzeczoznawców GUS, sprawozdań statystycznych z gospodarstw państwowych,
  - sprawozdań statystycznych z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek z udziałem mienia sektora prywatnego i publicznego.
7. Pod pojęciem plon rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranego z jednostki powierzchni (ha). W szacunkach plonów obowiązuje zasada obliczania plonów przeciętnych jako średnich ważonych, gdzie waga jest powierzchnią danej uprawy. Uwzględniane są przy tym powierzchnie, z których uzyskano wysokie, jak też i niskie plony oraz powierzchnie, z których plonów nie zebrano (zostały zniszczone w wyniku gradobicia, powodzi itp.).
8. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowiu zwierząt gospodarskich zestawiono według siedziby użytkownika, tzn. miejsca zamieszkania użytkowników gospodarstw indywidualnych bądź miejsca lokalizacji zarządu w przypadku pozostałych gospodarstw, bez względu na miejsce położenia gruntów.

9. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
10. Ze względu na zaokrąglenia danych (w tym zaokrąglenia automatyczne zastosowane w procesie uogólnienia danych z próby w badaniach reprezentacyjnych), w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”. Dane te są poprawne pod względem merytorycznym.

General notes

1. Information on agricultural production presented herein has been compiled with the use of the kind of activity method and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities irrespective of their section in NACE rev.2 (PKD 2007), which they are included in.
2. Data have been presented for agriculture (grand total) as well as for private farms (agricultural holdings used by natural persons).
3. An agricultural holding – a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and conducts agricultural activity. An agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock in a farm, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, fur animals, wild animals kept for slaughter, and bees, as well as activity of maintaining agricultural land, no longer used for production purposes, in accordance with cultivation principles and with respect for environment protection requirements (according to the norms).
4. A private farm is an agricultural holding used by a natural person. Private farms include:
  - holdings with the area of 1 ha or more of agricultural land,
  - holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) on a significant (determined by the appropriate thresholds) scale, including special branches of agricultural activities.
5. A holder is understood as either a natural person, a legal person or an organisational unit without legal personality, actually using the land, regardless of whether as an owner or a leaseholder, or using the land in any other respect, irrespective of whether the land constituting the farm is situated in one or in several gminas.
6. Crop output value was calculated on the basis of:
  - June sample farm survey results (R-CzBR) and farm structure survey (SGR) or agricultural censuses on sown area,
  - sample survey results on crop production as well as Statistics Poland experts opinions,
  - statistical reports of the state farms, agricultural production cooperatives and companies with private and public property share.
7. Yield is understood as a number of weight units (dt) of particular agricultural product harvested from the area unit (ha). Yield estimation consists of calculation of average yields as a weighted average, where the weight is the area of given cultivation. During the calculation, area of high and low yields as well as area which did not get in the crop (because of hailstorm, flood, etc.) have been taken into consideration.
8. Data on land use, sown area and livestock have been presented by the residence of the agricultural holding user, i.e. by the residence of a private farm user or, in the case of other agricultural holdings, by the management head office, irrespective of the location of land.
9. Relative numbers (indices, percentages) have been, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

10. Due to the rounding of data (including automatic rounding performed in the in the sample data aggregation process), in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total". Data are correct in terms of content.